

РЕШЕНИЕ

7 сентябрь 2019 ел

г. Мензелинск

КАРАР

№ 5

Минзэлә муниципаль районында бюджет төзелеше һәм бюджет процессы турында

Россия Федерациясенең Бюджет кодексы, Татарстан Республикасының Бюджет кодексы нигезендә, Минзэлә муниципаль район Советы

КАРАР ЧЫГАРДЫ:

1. Кушымта нигезендә Татарстан Республикасының Минзэлә муниципаль районында бюджет төзелеше һәм бюджет процессы турында Нигезләмәне расларга.
2. Гамәлдәге Карар 2020 елның 1 гыйнварыннан көченә керә.
3. Минзэлә муниципаль районы Советының 2013 елның 30 октябрәндәге “Минзэлә муниципаль районында бюджет төзелеше һәм бюджет процессы турында”гы №2 карарын көчен югалткан дип санарга (Минзэлә муниципаль районы Советының 2014 елның “22” сентябрәндәге №3 Карарына кертелгән үзгәрешләр белән).
4. Гамәлдәге Карарның үтәлешен контрольдә тотуны район Советының план-бюджет-финанс даими комиссиясе рәисе Р.Ш.Газизьяновка йөкләргә.

Совет рәисе

А.Ф.Сәлахов

“МИНЗЭЛӘ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ” МУНИЦИПАЛЬ
БЕРӘМЛЕГЕНДӘ
БЮДЖЕТ ТӨЗЕЛЭШЕ ҺӘМ БЮДЖЕТ ПРОЦЕССЫ ТУРЫНДА
НИГЕЗЛӘМӘ

I БҮЛЕК. ГОМУМИ НИГЕЗЛӘМӘЛӘР

1 Маддә. Гамәлдәге Нигезләмә белән жайга салына торган хокукый мөнәсәбәтләр

Минзэлә муниципаль районында бюджет төзелеше һәм бюджет процессы турындагы Нигезләмә Россия Федерациясе Конституциясе, Россия Федерациясенен Бюджет кодексы, Россия Федерациясенен Салым кодексы, Минзэлә муниципаль районы (алга таба – район) Уставы нигезендә Район бюджетын төзү, тикшерү, раслау, үтәү һәм аның үтәлешен контрольдә тоту, шулай ук муниципаль үзләштерү һәм районның муниципаль бурычы белән идарә итү барышында бюджет хокукый мөнәсәбәтләр субъектлары арасында барлыкка килүче бюджет хокукый мөнәсәбәтләрен жайга сала.

2 Маддә. Районда бюджет хокукый мөнәсәбәтләрен гамәлгә ашыруның хокукый нигезләре

Районның бюджет хокукый мөнәсәбәтләре Россия Федерациясенен Бюджет кодексы, Татарстан Республикасының Бюджет кодексы, гамәлдәге Нигезләмә, Россия Федерациясе бюджет законнарының башка актлары нигезендә гамәлгә ашырыла.

3 Маддә. Гамәлдәге Нигезләмәдә кулланыла торган төшенчәләр һәм терминнар

Гамәлдәге Нигезләмәдә кулланыла торган төшенчәләр һәм терминнар Россия Федерациясенен Бюджет кодексында билгеләнгән мәгънәдә кулланыла.

4 Маддә. Район бюджетының хокукый формасы

“Минзэлә муниципаль районы” муниципаль берәмлеге бюджеты (алга таба – район бюджеты) Татарстан Республикасының Минзэлә муниципаль район Советы (алга таба – район Советы) карары формасында эшкәртелә һәм раслана.

Район бюджеты өч еллык срок белән – чираттагы финанс елына һәм план чорына төзелә һәм раслана.

Район бюджеты проектын формалаштыру Россия Федерациясенен Бюджет кодексы нигезендә һәм гамәлдәге нигезләмә таләпләрен үтәп кабул ителгән, Минзәлә муниципаль район Башкарма комитеты (алга таба – район Башкарма комитеты) билгеләгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

5 Маддә. Районда Россия Федерациясенен бюджет классификациясен куллану

1. Россия Федерациясе бюджет классификациясен район бюджетына кагылышлы өлешендә куллану тәртибен билгеләү, детальләштерү һәм билгеләү районның бюджет вәкаләтләренә карый.

2. Районның финанс-бюджет һәм жир-милек палатасы баш администраторлары районның жирле үзидарә органнары һәм (яисә) алар карамагында булган казна учреждениеләре булган керемнәр төрләре буенча төрчәләр кодларының исемлеген раслай.

3. Районның финанс-бюджет һәм жир-милек палатасы тарафыннан район бюджеты чыгымнарының максатчан маддәләре исемлеге һәм кодлары билгеләнә.

Финанс тәэмин ителеше район бюджетыннан бирелә торган максатчан билгеләнеше булган бюджетара субсидияләр, субвенцияләр һәм башка бюджетара трансфертлар хисабыннан гамәлгә ашырыла торган район бюджеты чыгымнарының максатчан маддәләре исемлеген һәм кодын билгеләү тәртибе районның финанс-бюджет һәм жир-милек палатасы тарафыннан билгеләнә.

6 Маддә. Бюджет процессы принциплары

Районда бюджет процессы Россия Федерациясенен Бюджет кодексы белән билгеләнгән Россия Федерациясе бюджет системасы принципларына нигезләнә:

- Россия Федерациясе бюджет системасы бердәмлегенә;
- Россия Федерациясе бюджет системасының бюджетлары арасында керемнәрне, чыгымнарны һәм бюджет дефицитларын финанслау чыганакларын чикләүгә;
- бюджетларның мөстәкыйльлегенә;
- бюджетлар арасында керемнәрне, чыгымнарны һәм бюджет дефицитларын финанслау чыганакларын чагылдыру тулылыгына;
- район бюджетының баланслы булуына;
- бюджет чараларыннан файдалануның нәтижәлелегенә;
- бюджет чыгымнарын гомуми (бердәм) каплатуга;
- үтәкүренмәлелеккә (ачык булуга);
- район бюджетының дөреслегенә;
- бюджет чараларының адреслы һәм максатчан характерда булуына;
- бюджет чыгымнарының ведомстволы булуына;
- касса бердәмлегенә.

7 Маддә. Районда бюджет процессының төп этаплары

Районда бюджет процессы түбәндәге этапларны үз эченә ала:

- чираттагы финанс елына һәм план чорына районның социаль-икътисадый үсешенә, чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет һәм салым сәясәтенә төп юнәлешләренә фаразларны эшкәртү;

- район бюджеты проектын төзү;
- район бюджетын тикшерү һәм раслау;
- район бюджетын үтәү;
- район бюджеты турындагы карарга үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү;
- район бюджетының үтәлеше турында отчетны раслау;
- муниципаль финанс контролен гамәлгә ашыру.

Финанс елы календарь елга тигез һәм 1 гыйнвардан 31 декабрьгә кадәр дәвам итә.

8 Маддә. Районда бюджет процессында катнашучылар

Районда бюджет процессында катнашучылар түбәндәгеләр:

- Минзәлә муниципаль район Советы;
- Минзәлә муниципаль район Башлыгы;
- Минзәлә муниципаль район Башкарма комитеты;
- Минзәлә муниципаль районының Финанс-бюджет һәм жир-милек

палатасы;

- Минзәлә муниципаль районының Контроль-исәп палатасы;
- бюджет чаралары белән төп идарә итүчеләр;
- бюджет чаралары белән идарә итүчеләр;
- бюджет чараларын алуучылар;
- бюджет керемнәренә баш администраторлары (администраторлары);
- бюджет дефицитын финанслау чыганакларының баш администраторлары (администраторлары).

9 Маддә. Бюджет процессында катнашучыларның бюджет вәкаләтләре

1. Минзәлә муниципаль район Советы район бюджетын һәм аның үтәлеше турында отчетны тикшерә һәм раслай, Минзәлә муниципаль район Советы тарафыннан уздырыла торган тыңлаулар барышында һәм депутат запросларына бәйлә рәвештә, Минзәлә муниципаль район Советының эшче төркемнәрендә, комитет, комиссия утырышларында, үзенә утырышларында район бюджеты үтәлешенә аерым мәсьәләләрен тикшерү барышында контрольне гамәлгә ашыра, тышкы муниципаль финанс контроле органнарының хокукый статусын формалаштыра һәм билгели, Россия Федерациясенә Бюджет кодексы, 2003 елның 6 октябрәндәге “Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында”гы №131-ФЗ Федераль Закон, 2011 елның 7 февралендәге “Россия Федерациясе субъектларының һәм муниципаль берәмлекләренә контроль-исәп органнары эшчәнлегенә һәм оештыруның гомуми принциплары турында”гы №6-ФЗ Федераль законы, Россия Федерациясенә башка норматив хокукый актлары, Татарстан Республикасының Минзәлә муниципал район Уставы, гамәлдәге Нигезләмә нигезендә башка вәкаләтләргә гамәлгә ашыра.

Минзәлә муниципаль район Советына Россия Федерациясе Конституциясе, Россия Федерациясенең Бюджет кодексы, Россия Федерациясенең һәм Татарстан Республикасының башка норматив хокукый актлары белән билгеләнгән бюджет мәсьәләләре буенча үз компетенциясе чикләрендә аның вәкаләтләрен тәмин итү өчен, Минзәлә муниципаль район Башкарма комитеты тарафыннан барлык кирәкле мәгълүмат тапшырылырга тиеш.

2. Минзәлә муниципаль район Башкарма комитеты район бюджеты проектының төзүне тәмин итә, кирәкле документлар һәм материаллар белән аны Минзәлә муниципаль район Советына раслауга кертә, бюджетара трнасфертларны бүлеп бирү методикасын һәм (яисә) тапшыру тәртипләрен эшкәртә һәм раслый, район бюджетының үтәлешен һәм бюджет отчетын төзүне тәмин итә, Минзәлә муниципаль район Советына раслауга район бюджетының үтәлеше турында отчет тапшыра, муниципаль бурыч белән идарә итүне тәмин итә, Россия Федерациясенең Бюджет кодексы һәм бюджет хокукый мөнәсәбәтләрен жайга салучы муниципаль хокукый актлар нигезендә кабул ителгән Гамәлдәге Нигезләмә белән билгеләнгән башка вәкаләтләргә гамәлгә ашыра.

3. Районның Финанс-бюджет һәм жир-милек палатасы район бюджеты проектының төзи, Минзәлә муниципаль район Советына кертү өчен кирәкле документлар һәм материаллар белән бергә тапшыра, район бюджетының үтәлешен оештыра, бюджет отчетлыгын төзү тәртибен билгели, Россия Федерациясенең Бюджет кодексы һәм бюджет хокукый мөнәсәбәтләрен жайга салучы муниципаль хокукый актлар нигезендә кабул ителгән Гамәлдәге Нигезләмә белән билгеләнгән башка бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

4. Районның контроль-исәп палатасы Россия Федерациясенең Бюджет кодексы белән билгеләнгән бюджет вәкаләтләрен һәм түбәндәгеләр буенча бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра:

экономиялелекне һәм бюджет чараларынан файдалануның нәтижәлелеген билгеләүгә юнәлтелгән нәтижәлелек аудиты;

район бюджеты турында карарлар проекты экспертизасына, Россия Федерациясе бюджет законнарының башка норматив хокукый актларына, шул исәптән, район бюджеты күрсәткечләренен (параметрлар һәм характеристикалар) нигезләнгән булуы;

муниципаль программалар экспертизасына;

бюджет процессының анализына һәм мониторингына, бюджет үтәлеше турында отчет буенча нәтижәләргә тикшерү һәм эзерләү, шулай ук бюджет процессында ачыкланган тайпылышларны бетерү буенча тәкъдимнәргә эзерләүгә;

эчке финанс контроле һәм эчке финанс аудитының бюджет чараларының баш администраторлары тарафыннан гамәлгә ашыруны камилләштерү буенча тәкъдимнәр эзерләү;

2011 елның 7 февралендәге “Россия Федерациясе субъектларының һәм муниципаль берәмлекләренен контроль-исәп органнарын оештыру һәм

эшчәнлекнең гомуми принциплары турында”гы №6-ФЗ Федераль законы, район Советының 14.12.2011 елдагы №14-7 карары белән расланган “Контроль-исәп палатасы турында Нигезләмә” белән билгеләнгән башка мәсьәләләргә.

Район Контроль-исәп палатасының гамәлдәге пунктта каралган бюджет вәкаләтләре 2011 елның 7 февралендәге “Россия Федерациясе субъектларының һәм муниципаль берәмлекләреннән контроль-исәп органнарын оештыру һәм эшчәнлекнең гомуми принциплары турында”гы №6-ФЗ Федераль законы белән билгеләнгән нигезләмәләренә үтәп гамәлгә ашырыла.

5. Бюджет чаралары белән баш идарә итүче:

расланган бюджет ассигнованиеләре һәм бюджет йөкләмәләренән лимитлары нигезендә бюджет чараларыннан файдалануның максатчан характерын, адреслы, нәтижәле булуын тәэмин итә;

аның ведомствосы карамагындагы идарә итүчеләренә һәм бюджет чараларын алучыларның исемлеген формалаштыра;

бюджет йөкләмәләре һәм бюджет ассигнованиеләре лимитларының аңа расланган чикләрендә үтәләргә тиешле чыгымнар йөкләмәләренән реестрын алып бара;

бюджетның тиешле чыгымнарын планлаштыруны гамәлгә ашыра, бюджет ассигнованиеләре нигезләмәләрен төзи;

бюджет имзасын төзи, раслый һәм алып бара, бюджет ассигнованиеләрен, бюджет йөкләмәләре лимитларын ведомство карамагындагы идарә итүчеләргә һәм бюджет чараларын алучыларга тарата һәм бюджетның тиешле өлешен үти;

бюджет йөкләмәләре лимитларын формалаштыру һәм үзгәртү буенча тәкъдимнәр кертә;

жыелма бюджет имзасын формалаштыру һәм үзгәртү буенча тәкъдимнәр кертә;

казна учреждениеләре булган бюджет чараларын алучы ведомство карамагындагы бюджет сметаларын раслау тәртибен билгели;

муниципаль биремнәренә формалаштыра, раслый һәм үтәлешен контрольдә тотат;

бюджетара субсидияләр, субвенцияләр һәм башка максатчан билгеләнеше булган бюджетара трансфертларны алучыларның, шулай ук Россия Федерациясенән Бюджет кодексы белән билгеләнгән, аларны тапшырганда билгеләнгән шартлар, максатлар һәм тәртибенән үтәлешен тәэмин итә;

бюджет чаралары белән баш идарә итүченән бюджет отчетын формалаштыра;

акчалата йөкләмәләр буенча муниципаль берәмлек исемнән үз ведомствосындагы бюджет чараларын алучыларга турыдан-туры жавап бирә;

Россия Федерациясенән Бюджет кодексы, гамәлдәге Нигезләмә һәм бюджет хокукый мөнәсәбәтләрен жайга салучы муниципаль хокукый актлар нигезендә кабул ителгән башка бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

6. Бюджет чаралары белән идарә итүче:

оешма, учреждениеләрнең тиешле чыгымнарын планлаштыруны гамәлгә ашыра;

ведомство карамагындагы идарә итүчеләр һәм (яисә) бюджет чараларын алучылар буенча бюджет ассигнованиеләрен, бюджет йөкләмәләренен лимитларын бүлеп бирә һәм район бюджетының тиешле өлешен үти;

бюджет имзасын формалаштыру һәм үзгәртү буенча карамагында булган бюджет чаралары белән баш идарә итүчегә тәкъдимнәр кертә;

бюджетара субсидияләр, субвенцияләр һәм башка максатчан билгеләнеше булган бюджетара трансфертларны алучыларның, шулай ук Россия Федерациясенең Бюджет кодексы белән билгеләнгән, аларны тапшырганда билгеләнгән шартлар, максатлар һәм тәртибенен үтәлешен тәэмин итә;

бюджет чаралары белән тиешле баш идарә итүче билгеләгән очракта һәм тәртиптә, карамагында булган бюджет чыгымнары белән баш идарә итүченең аерым бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

7. Бюджет чараларын алучы түбәндәге бюджет вәкаләтләренә ия:

бюджет сметасын төзи һәм үти;

бюджет йөкләмәләренен һәм (яисә) бюджет ассигнованиеләренен житкерелгән лимитлары чикләрендә бюджет йөкләмәләрен кабул итә һәм (яисә) үти;

аңа каралган бюджет ассигнованиеләреннән файдалануның максатчан характерын, нәтижәләлеген тәэмин итә;

бюджет имзасын үзгәртү буенча тәкъдимнәрне бюджет чаралары белән тиешле баш идарә итүчегә (идарә итүче) кертә;

бюджет учетын алып бара (бюджет учетын алып баруны тәэмин итә);

бюджет отчетын формалаштыра (бюджет учетын алып баруны тәэмин итә) һәм бюджет чаралары белән тиешле баш идарә итүчегә (идарә итүче) бюджет чараларын алучыга бюджет отчетын тапшыра;

Россия Федерациясенең Бюджет кодексы, гамәлдәге Нигезләмә һәм бюджет хокукый мөнәсәбәтләрен жайга салучы муниципаль хокукый актлар нигезендә кабул ителгән башка бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

8. Район бюджеты керемнәренен баш администраторы:

бюджет керемнәре администраторларының аның карамагында булган исемлеген формалаштыра;

касса планын төзү һәм алып бару өчен мәгълүматлар тапшыра;

район бюджеты баш администраторының бюджет отчетын формалаштыра һәм тапшыра;

Россия Федерациясенең Бюджет кодексы, гамәлдәге Нигезләмә һәм бюджет хокукый мөнәсәбәтләрен жайга салучы муниципаль хокукый актлар нигезендә кабул ителгән башка бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

9. Район бюджеты дефицитын финанслау чыганакларының баш администраторы:

район бюджеты дефицитын финанслау чыганакларының аның карамагындагы администраторлары исемлеген формалаштыра;

район бюджеты дефицитын финанслау чыганаклары буенча кертемнәр һәм түләүләрне планлаштыруны (фаразлау) гамәлгә ашыра;

район бюджеты дефицитын финанслау чыганакларын бетерү өчен билгеләнгән аның карамагына бирелгән ассигнованиеләрнең адреслы һәм файдалануның максатчан характерда булуын тәэмин итә;

район бюджеты дефицитын финанслау чыганакларының ведомство карамагындагы администраторлары буенча бюджет ассигнованиеләрен бүлеп бирә һәм район бюджетының тиешле өлешен үти;

район бюджеты дефицитын финанслау чыганакларының баш администраторының бюджет отчетын формалаштыра.

10. Район бюджеты чаралары белән баш идарә итүченең (идарә итүче), район бюджеты керемнәренең баш администраторының (администраторы), эчке финанс контролен һәм эчке финанс аудитын гамәлгә ашыру буенча район бюджеты дефицитын финанслау чыганакларының баш администраторының (администраторы) бюджет вәкаләтләре Россия Федерациясенә Бюджет кодексы нигезендә башкарыла.

10 маддә. Район бюджеты керемнәре

Район бюджеты керемнәре Россия Федерациясенә бюджет законнары, Россия Федерациясенә салымнар һәм жыемнар буенча законнары һәм башка мәжбүри түләүләр турында законнар нигезендә формалаштырыла.

11 Маддә. Район бюджеты чыгымнары

Район бюджеты чыгымнарын формалаштыру үтәлеше Россия Федерациясә законнары нигезендә “Минзәлә муниципаль районы” муниципаль берәмлеге бюджеты чаралары хисабыннан чираттагы финанс елында һәм план чорында булырга тиешле дәүләт хакимиятенәң федераль органнары, Россия Федерациясә субъектларының дәүләт хакимияте органнары һәм жирле үзидарә органнары вәкаләтләрен чикләп, Россия Федерациясә законнары белән билгеләнгән бәйлә булган чыгым йөкләмәләре нигезендә гамәлгә ашырыла.

12 Маддә. Резерв фонды

Район бюджетының чыгымнар өлешендә район Башкарма комитетының резерв фондын булдыру күздә тотыла.

Район Башкарма комитетының резерв фонды күләме бюджет турындагы карар белән билгеләнә һәм чыгымнарның карар белән расланган гомуми күләмәнән 3 проценттан арта алмый.

Резерв фонды чараларын сарыф итү тәртибе район Башкарма комитеты тарафыннан раслана.

13 Маддә. Муниципаль ихтыяжлар өчен товарлар китерү, эшләр башкару, хезмәтләр күрсәтүгә заказлар урнаштыру

1. Муниципаль ихтыяжлар өчен товарлар китерү, эшләр башкару, хезмәтләр күрсәтүгә заказлар урнаштыру дәүләт һәм муниципаль ихтыяжлар өчен заказлар урнаштыру турында Россия Федерациясе законнары нигезендә башкарыла.

2. Муниципаль контрактлар бюджет йөкләмәләре лимитлары чикләрендә төзелә һәм түленә, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 72 маддә, 3 пункттында билгеләнгән очрактан тыш.

14 Маддә. Чыгымнар йөкләмәләре реестры

1. Районның Финанс-бюджет һәм жир-милек палатасы чыгымнар йөкләмәләре реестрын алып барырга бурычлы.

2. Районның чыгымнар йөкләмәләре реестры район Башкарма комитеты билгеләгән тәртиптә алып барыла.

3. Районның чыгымнар йөкләмәләре реестры районның Финанс-бюджет һәм жир-милек палатасы тарафыннан Татарстан Республикасының Финанс министрлыгы билгеләгән тәртиптә Татарстан Республикасының Финанс министрлыгына тапшырыла.

15 Маддә. Район бюджеты дефицита

1. Чираттагы финанс елына һәм план чорының һәрбер елына Район бюджеты дефицита гамәлдәге маддәнең 2 пункттында билгеләнгән чикләүләренә үтәп Район бюджеты турындагы карар белән билгеләнә.

2. Район бюджеты дефицита чигерүләренә өстәмә нормативлары буенча салым керемнәре кертемнәренә һәм (яисә) бушлай кертемнәренә расланган күләмә белән исәпкә алмыйча, жирле бюджет керемнәренә расланган гомуми еллык күләмәнең 10 процентыннан артырга тиеш түгел.

Районга карата Россия Федерациясе Бюджет кодексының 136 маддә 4 пункттында каралган чаралар гамәлгә ашырылган очракта, район бюджеты дефицита чигерүләренә өстәмә нормативлары буенча салым керемнәре кертелүе һәм (яисә) бушлай кертемнәренә расланган күләмә белән исәпкә алмыйча Район бюджеты керемнәренә расланган гомуми еллык күләмәнең 5 процентыннан артырга тиеш түгел.

Район хосусыйлыгында булган акцияләр сатудан һәм капиталда катнашуның башка формаларыннан булган кертемнәр бюджет дефицитын финанслау чыганакалары составында Район бюджеты турында Совет карары белән расланган һәм Район бюджеты чаралары учеты буенча счетларда калган чаралар кимегән очракта, Район бюджеты дефицита гамәлдәге пунктта каралган чикләүләренә узарга мөмкин (район бюджеты чаралары учеты буенча счетларда калган чараларның кимүе һәм күрсәтелгән кертемнәренә суммалары чикләрендә).

3. Район бюджетының үтәләше турында еллык отчет мәгълүматлары буенча барлыкка килгән район бюджеты дефицита гамәлдәге маддәнең 2 пункттында билгеләнгән чикләүләргә тәңгәл килергә тиеш.

4.2017 елның 1 гыйнварына кадәр Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетлары тарафыннан Район бюджетына бирелгән алынган һәм түлэнгән бюджет кредитлары арасындагы аерма Район бюджеты дефицитын финанслау чыганаclarы составында Район бюджеты турында Карар белән расланган очракта, Район бюджеты дефициты күрсәтелгән аерма чикләрендә, гамәлдәге маддәнең 2 пунктында күрсәтелгән чикләүләрне узарга мөмкин.

16 Маддә. Район бюджеты дефицитын финанслау чыганаclarы

Район бюджеты дефицитын эчке финанслауның чыганаclarы составына түбәндәгеләр керә:

номиналь кыйммәте Россия Федерациясе валютасында күрсәтелгән муниципаль кыйммәтле кәгазьләрне урнаштырудан кергән чаралар, һәм аларны түләүгә юнәлтелгән чаралар арасындагы аерма;

Россия Федерациясе валютасында кредит оешмаларының Район тарафыннан жәлеп ителгән һәм түләнелгән кредитлары аермасы;

Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетлары тарафыннан Район бюджетына Россия Федерациясе валютасында Район тарафыннан жәлеп ителгән һәм түләнелгән бюджет кредитлары аермасы;

тиешле финанс елы дәвамында жирле бюджет чаралары учеты буенча счетларда калган чараларның үзгәрүе;

жирле бюджетның дефицитын эчке финанслауның башка чыганаclarы.

Район бюджеты дефицитын эчке финанслауның башка чыганаclarына түбәндәгеләр керә:

Район хосусыйлыгында булган акцияләрне һәм капиталда катнашуның башка формаларын сатудан кергән кертемнәр;

Район бюджеты чаралары буенча курс аермасы;

әгәр гарант тарафыннан муниципаль гарантияләрне үтәү гарантның принципиалга карата регресс таләпләре килеп чыгуга китерә яисә бенефициарның принципиалга карата таләпләр хокукларына гарантны бирү белән бәйле булган очракта, Россия Федерациясе валютасында Район гарантияләрен үтәүгә юнәлтелгән чаралар күләме;

Россия Федерациясе валютасында Районның башка бурыч йөкләмәләрен түләүгә юнәлтелгән чаралар күләме;

Россия Федерациясе валютасында юридик затларга район бюджетыннан бирелгән бюджет кредитларын кире кайтарудан алынган чаралар белән Россия Федерациясе валютасында Район бюджетыннан Россия Федерациясе

бюджет системасының башка бюджетларына бирелгән бюджет кредитлары суммасы арасында аерма;

Район бюджеты чаралары учеты буенча бердәм счеттан күчерелгән чаралар белән Район бюджеты чаралары учеты буенча бердәм счетта калган чаралар белән идарә итү буенча операцияләр уздырганда, Район бюджеты чаралары учеты буенча бердәм счетка кертелгән чаралар арасында аерма.

Финанс отчеты елында файдаланылмаган муниципаль юл фонды бюджет ассигнованиеләре күләмендә агымдагы финанс елы башына Район бюджетының калган чаралары агымдагы финанс елында муниципаль юл фондының бюджет ассигнованиеләрен арттыруга юнәлтелә, шулай ук Район бюджеты турындагы карада күздә тотылган очракларда, күрсәтелгән максатларда, күрсәтелгән субсидияләр финанс белән тәмин итү чыганагы булган, субсидия алучыларның акчалата йөкләмәләрен түләү өчен кирәкле сумма чикләрендә финанс отчеты елында юридик затларга субсидияләр бирүгә бюджет ассигнованиеләрен, финанс отчеты елында әлеге муниципаль контрактлар шартлары белән түләнергә тиешле товарлар китерүгә, эшләр башкаруга, хезмәтләр күрсәтүгә район исемнән төзелгән муниципаль контрактны түләүгә бюджет ассигнованиеләрен арттыруга һәм вакытлы касса өзеклекләрен каплауга юнәтелергә мөмкин.

Учредителе Район булган һәм Россия Федерациясә законнары нигезендә лицевой счетлары Районның Финанс-бюджет палатасында ачылган оешмаларның чараларын жәлеп итү һәм кире кайтару Район бюджеты чаралары учеты буенча бердәм счеттагы калган чаралар белән идарә итү буенча операцияләр составына керә.

Район бюджеты дефицитын тышкы финанслау чыганаклары составына түбәндәгеләр керә:

максатчан чит ил кредитларыннан файдалану кысаларында Россия Федерациясеннән чит ил валютасында жәлеп ителгән һәм Район тарафыннан түләнгән бюджет кредитлары арасында аерма;

максатчан чит ил кредитларыннан файдалану кысаларында Россия Федерациясеннән чит ил валютасында Районның муниципаль гарантияләрен үтәүгә юнәтелгән чаралар күләме (әгәр гарант тарафыннан муниципаль гарантияләренә үтәү гарантның принципалга карата регресс таләбе хокукы килеп чыгуга китергән очракта).

17 Маддә. Районның муниципаль бурычы структурасы

Районның бурыч йөкләмәләре түбәндәге йөкләмәләр рәвешендә булырга мөмкин:

1) Районның кыйммәтле кәгазьләре (муниципаль кыйммәтле кәгазьләр);

- 2) Россия Федерациясе валютасында жирле бюджетка Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан жәлеп ителгән бюджет кредитлары;
- 3) максатчан чит ил кредитларыннан файдалану кысаларында чит ил валютасында Россия Федерациясеннән жәлеп ителгән бюджет кредитлары;
- 4) Россия Федерациясе валютасында кредит оешмаларыннан Районга жәлеп ителгән кредитлар;
- 5) Россия Федерациясе валютасында булган Район гарантияләренә (муниципаль гарантияләр);
- 6) максатчан чит ил кредитларыннан файдалану кысаларында чит ил валютасында Россия Федерациясе тарафыннан бирелгән муниципаль гарантияләр;
- 7) Россия Федерациясенә Бюджет кодексы гамәлгә кертелгәнгә кадәр барлыкка килгән һәм муниципаль бурыч саналган башка бурыч йөкләмәләре.

Муниципаль бурыч күләменә түбәндәгеләр керә:

- 1) муниципаль кыйммәтле кәгазьләр буенча бурычның номиналь суммасы;
- 2) Россия Федерациясе Бюджет системасының башка бюджетларыннан жирле бюджетка жәлеп ителгән бюджет кредитлары буенча төп бурыч күләме;
- 3) кредит оешмаларыннан Районга жәлеп ителгән кредитлар буенча төп бурыч күләме;
- 4) муниципаль гарантияләр буенча йөкләмәләр күләме;
- 5) Районның башка түләнмәгән бурыч йөкләмәләре.

Муниципаль эчке бурыч күләменә түбәндәгеләр керә:

- 1) йөкләмәләре Россия Федерациясе валютасында билгеләнгән муниципаль кыйммәтле кәгазьләр буенча бурычның номиналь суммасы;
- 2) йөкләмәләре Россия Федерациясе валютасында билгеләнгән Россия Федерациясе Бюджет системасының башка бюджетларыннан жирле бюджетка жәлеп ителгән бюджет кредитлары буенча төп бурыч күләме;
- 3) йөкләмәләре Россия Федерациясе валютасында билгеләнгән, кредит оешмаларыннан Районга жәлеп ителгән кредитлар буенча төп бурыч суммасы;
- 4) Россия Федерациясе валютасында билгеләнгән муниципаль гарантияләр буенча йөкләмәләр күләме;

5) Россия Федерациясе валютасында билгелэнгән Районның башка түләнмәгән бурыч йөкләмәләре.

Муниципаль тышкы бурыч күләменә түбәндәгеләр керә:

1) максатчан чит ил кредитларыннан файдалану кысаларында Россия Федерациясеннән Район тарафыннан жәлеп ителгән чит ил валютасындагы бюджет кредитлары буенча төп бурычның күләме;

2) максатчан чит ил кредитларыннан файдалану кысаларында Район тарафыннан бирелгән чит ил валютасында муниципал гарантияләр буенча йөкләмәләр күләме.

Районның бурыч йөкләмәләре кыска сроклы (бер елдан кимрәк), урта сроклы (бер елдан биш елга кадәр) һәм озак сроклы (биш елдан ун елга кадәр) булырга мөмкин.

18 Маддә. Россия Федерациясе валютасында булган Районның бурыч йөкләмәләрен туктату һәм аларны муниципаль бурычтан алып ташлау

1. Әгәр Россия Федерациясе валютасында булган муниципаль бурыч йөкләмәсе муниципаль бурыч йөкләмәсе шартларында каралганча, түләү датасыннан соң килүче датадан соң өч ел дәвамында түләнмәгән (кредитор тарафыннан йөкләмәнең билгеле шартлары һәм Район муниципаль хокукый акты белән гамәлләр башкарылмаган) икән, әлеге йөкләмә тулысынча тукталыган дип санала һәм муниципаль бурычтан юк ителә, әгәр дә Районның вәкиллеке органының муниципаль хокукый акты белән башкача каралмаган булса.

Россия Федерациясе валютасында муниципаль гарантияләр буенча Районның бурыч йөкләмәләре муниципаль гарантияләргә нигез булган вакыйгалар (взгьять) булган очракта тулысынча туктатылган дип санала, һәм күрсәтелгән вакыйгалар (взгьять) килеп тугач (алар турында мәгълүматлар килгәч) муниципаль бурычтан алып ташланалар.

2. Жирле хакимият гамәлдәге маддәнең 1 пункты беренче абзацында күрсәтелгән сроклар чыгуга, Россия Федерациясе валютасында булган муниципаль бурыч йөкләмәләрен муниципаль бурычтан алынуы турында муниципаль хокукый акт чыгара.

3. Россия Федерациясе валютасында булган юкка чыгарылучы муниципаль бурыч йөкләмәләре төрләре буенча муниципаль бурыч күләмен киметү юлы белән, жирле бюджет дефицитын финанслау чыганаclarында юкка чыгарылучы сумманы аларны юкка чыгару суммасында чагылдырмыйча, муниципаль бурычны юкка чыгару гамәлгә ашырыла.

4. Гамәлдәге маддәнең 2 һәм 3 пунктларының, 1 пунктның беренче абзацының гамәлдә булуы Россия Федерациясе, Россия Федерациясе

субъектлары һәм башка муниципаль берәмлекләр каршындагы муниципаль бурыч йөкләмәләренә кредит килешенүләре буенча йөкләмәләргә кагылмый.

5. Реструктуризацияләнгән, шулай ук түләнгән (сатып алынган) муниципаль бурыч йөкләмәләрен муниципаль бурычтан алып ташлау Россия Федерациясе Бюджет кодексының һәм маддәләре нигезләмәләрен исәпкә алып гамәлгә ашырыла.

6. Түләү датасы житкәнче муниципаль кыйммәтле кәгазьләрнең эмиссиясе шартлары нигезендә аларны алыштырган орган тарафыннан тулы күләмдә сатып алынган (алышыну нәтижәсендә яисә Россия Федерациясе законнарында каралган башка операцияләр нәтижәсендә алынган) муниципаль кыйммәтле кәгазьләрне чыгару күрсәтелгән органның карары буенча алдан түләнгән дип танылырга мөмкин.

Муниципаль кыйммәтле кәгазьләрнең эмитенты сатып алынган (алышыну нәтижәсендә яисә Россия Федерациясе законнарында каралган башка операцияләр нәтижәсендә алынган) чыгарылган муниципаль кыйммәтле кәгазьләр буенча йөкләмәләрне аларның түләү датасы житкәнче башкарылган дип танырга хокуклы.

19 Маддә. Муниципаль бурычка алып торулар

1. Россия Федерациясе валютасында чагылдырылган, алар буенча Районның бурыч йөкләмәләре заемщик буларак барлыкка килә торган кредит оешмаларыннан һәм Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан кредитлар формасында муниципаль кыйммәтле кәгазьләрне урнаштыру юлы белән жирле бюджетка Район исеменнән заем чараларын жәлеп итү Районның муниципаль эчке бурычка алып торуы дип аңлашыла.

2. Районның Россия Федерациясе каршында чит ил валютасында чагылдырылган бурыч йөкләмәләре барлыкка килә торган Россия Федерациясе тарафыннан максатчан чит ил кредитларыннан файдалану кысаларында Район исеменнән федераль бюджеттан жирле бюджетка кредитлар жәлеп итү Районның муниципаль тышкы бурычка алып торулар дип аңлашыла.

3. Муниципаль тышкы бурычка алып торулар чираттагы финанс елына һәм план чорына Россия Федерациясенә дәүләт тышкы бурычка алып тору программасына кертелгән проектларны финанслау максатларында гамәлгә ашырыла.

4. Россия Федерациясенә Бюджет кодексы һәм Район уставы нигезендә Район исеменнән муниципаль бурычка алып торуны гамәлгә ашыру хокукы жирле хакимияткә (Районның башкарма-идарә итү органына) бирелә.

5. Район тарафыннан муниципаль кыйммәтле кәгазләрне урнаштыру түбәндәге шартлар үтәлгәндә гамәлгә ашырыла:

1) Районның бурыч йөкләмәләре буенча срогы чыккан бурычларының булмавы;

2) Район тарафыннан исемлеге Россия Федерациясә Хөкүмәте тарафыннан билгеләнә торган, юридик затларның рейтинглы эшләрән гамәлгә ашыручы бердән алып яисә берничә Россия Федерациясә Хөкүмәте тарафыннан билгеләнә торгандәрәжәдән ким булмаган кредит рейтингы алынган.

6. Район, Россия Федерациясә Бюджет кодексының 1071 маддәсә һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 311 маддәсә нигезендә бурыч тотрыклылыгы уртача дәрәжәдәге заемщиклар төркеменә кертелгән очракта, Россия Федерациясә Бюджет кодексының 1071 маддәсенәң 5 пунктында каралганча, районның бурыч тотрыклылыгы күрсәткечләре билгеләренәң артуына китерүчә Районның бурыч тотрыклылыгы түбән дәрәжәдәге заемщиклар төркеменә кертү мөмкинлеге бирә торган дәрәжәләргә китерү күләмендә муниципаль гарантияләр бирергә, муниципаль бурычка алып торуларны башкарырга хокуклы түгел.

7. Район, Россия Федерациясә Бюджет кодексының 1071 маддәсә һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 311 маддәсә нигезендә бурыч тотрыклылыгы уртача дәрәжәдәге заемщиклар төркеменә кертелгән очракта, чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елы) муниципаль гарантияләр, муниципаль эчке һәм тышкы бурычка алып торулар программаларын Татарстан Республикасының Финанс министрлыгы белән килешенгән очракта гына, муниципаль бурычка алып торуларны башкарырга, муниципаль гарантияләр бирергә хокуклы.

8. Район, Россия Федерациясә Бюджет кодексының 1071 маддәсә һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 311 маддәсә нигезендә бурыч тотрыклылыгы түбән дәрәжәдәге заемщиклар төркеменә кертелгән очракта, Россия Федерациясә Бюджет кодексының 1071 маддәсенәң 5 пунктында каралганча, районның бурыч тотрыклылыгы күрсәткечләре билгеләренәң артуына китерүчә күләмдә муниципаль гарантияләр бирергә, муниципаль бурычка алып торуларны башкарырга хокуклы түгел.

9. Район, Россия Федерациясә Бюджет кодексының 1071 маддәсә һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 311 маддәсә нигезендә бурыч тотрыклылыгы түбән дәрәжәдәге заемщиклар төркеменә кертелгән очракта, бары тик Районның бюджет йөкләмәләрен кабаттан финанслау максатларында гына Районның кыйммәтле кәгазьләрен урнаштыру юлы белән кредит оешмаларыннан кредит формасында муниципаль эчке бурычка алып торуны, шулай ук Россия Федерациясә Бюджет кодексының 1071 маддәсенәң 9 пунктында һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 311 маддәсә 7 пунктында каралганча, Районның түләүгә сәләтлелеген

кабаттан торгызу планы кысаларында бирелгән Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан максатчан бюджет кредитлары формасында гамәлгә ашырырга хокуклы.

10. Район, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 1071 маддәсе һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 311 маддәсе нигезендә бурыч тотрыклылыгы түбән дәрәжәдәге заемщиклар төркеменә кертелгән очракта, чит ил валютасында муниципаль гарантияләр бирергә, муниципаль бурычка алып торуларны башкарырга хокуклы түгел.

11. Район, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 1071 маддәсе һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 311 маддәсе нигезендә бурыч тотрыклылыгы түбән дәрәжәдәге заемщиклар төркеменә кертелгән очракта, бары тик чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елы) муниципаль гарантияләр, муниципаль эчке һәм тышкы бурычка алып торулар программаларын Татарстан Республикасының Финанс министрлыгы белән килешенгән очракта гына, Россия Федерациясе валютасында муниципаль гарантияләр бирергә, муниципаль бурычка алып торуларны башкарырга, шулай ук күрсәтелгән программаларга үзгәрешләр кертергә хокуклы.

12. Россия Федерациясе Бюджет кодексының 1071 маддәсе 9 пункттында каралган Районның түләүгә сәләтлелеген күтәрү планы кысаларында, Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан максатчан кредитлар буенча Район йөкләмәләрен реструктуризацияләү рөхсәт ителми.”

20 Маддә. Чит ил валютасында бурычка алып торуну һәм Район тарафыннан гарантия бирүне гамәлгә ашыру үзенчәлекләре

1. Район бары тик Россия Федерациясе Бюджет кодексының 103 маддә 25 пункттынданы нигезләмәләренә исәпкә алып жәлеп ителгән максатчан чит ил кредитлары чараларын Россия Федерациясе тарафыннан файдалану кысаларында гына, өченче затларның йөкләмәләре буенча чит ил валютасында гарантияләренә Россия Федерациясенә бирергә, Россия Федерациясенән чит ил валютасында бурычка алып торуну гамәлгә ашырырга хокуклы.

21 Маддә. Муниципаль бурычка алып торуларның чик күләме

1. Тиешле финанс елына муниципаль эчке һәм тышкы бурычка алып торулар программалары буенча жирле бюджетка жәлеп ителгән чараларның берләштерелгән күләме тиешле финанс елына муниципаль бурычка алып торуларның чик күләме дип аңлашыла.

2. Жирле бюджетка жәлеп ителгән чаралар күләме чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елы) муниципаль гарантияләр, муниципаль эчке һәм тышкы бурычка алып торулар программалары белән билгеләнә, һәм тиешле финанс елында жәлеп ителүче чараларның гомуми

суммасы Россия Федерациясе Бюджет кодексының 103 һәм 104 маддәләрендәге нигезләмәләрне исәпкә алып, жирле бюджет турында карар белән тиешле финанс елына расланган Районның бурыч йөкләмәләрен түләү күләменнән һәм жирле бюджет дефицитын финанслауга юнәлтелгән чараларның гомуми суммасыннан артырга тиеш түгел.

3. Әгәр финанс отчеты елында Районның бурычка алып торуларның гомуми суммасы жирле бюджет дефицитын финанслауга юнәлтелгән чараларның гомуми күләменнән арта икән, агымдагы елның 1 гыйнварына барлыкка килгән жирле бюджет чараларының калган өлеше күрсәтелгән арту суммасында Россия Федерациясе Бюджет кодексының 96 маддәсендә каралган максатларга жибәрелгә тиеш (агымдагы финанс елына бурычка алып торуларның чик күләмен кыскартып)”.
22

Маддә. Муниципаль эчке һәм тышкы бурычның югары чикләре һәм Районның бурыч тотрыклылыгы күрсәткечләренең чик билгеләре

1. Жирле бюджет турында карар белән чираттагы финанс елыннан һәм план чорының һәр елыннан соң килүче елның 1 гыйнварына (чираттагы финанс елыннан соң килүче елның 1 гыйнварына торышы буенча) , шул исәптән, Россия Федерациясе валютасында муниципаль гарантияләр, чит ил валютасында (Районның чит ил валютасында муниципаль гарантияләр буенча йөкләмәләре булган очракта) муниципаль гарантияләр буенча бурычның югары чиген күрсәтеп, муниципаль эчке бурыч, муниципаль тышкы бурычка югары чикләре билгеләнә.

3. Муниципаль эчке бурычның, муниципаль тышкы бурычның югары чикләре (Районның чит ил валютасында муниципаль гарантияләр буенча йөкләмәләре булган очракта) гамәлдәге маддәнең 4 һәм 5 пунктларында билгеләнгән чикләүләр үтәлгәндә билгеләнә.

4. Муниципаль бурыч күләме физик затларның керемнә саымнан чигерүләренең өстәмә нормативлары буенча салым керемнәреннән кертемнәренең һәм (яисә) бушлай кертемнәренең расланган күләмен исәпкә алмыйча жирле бюджет керемнәренең гомуми күләме чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) жирле бюджет турында карар белән расланган күләмнән артырга тиеш түгел.

5. Муниципаль бюджетка хезмәт күрсәтүгә чыгымнар күләме түбәндәге таләпләр үтәлгәндә жирле бюджет турындагы карар белән раслана:

1) Чираттагы финанс елында һәм план чорында (чираттагы финанс елында) муниципаль бюджетка хезмәт күрсәтүгә чыгымнарның күләм өлеше чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) тиешле бюджетка чыгымнарның гомуми күләменнән Татарстан Республикасы бюджеты турында Татарстан Республикасы законы белән расланган 10 проценттан арта алмый (Россия Федерациясе Бюджет системасының башка

бюджетларыннан бирелә торган субвенцияләр хисабыннан гамәлгә ашырыла торган чыгымнар күләменнән тыш);

2) Чираттагы финанс елының 1 гыйнварына барлыкка килгән муниципаль бурычны түләү һәм хезмәт күрсәтү буенча чираттагы финанс елында һәм план чорында (чираттагы финанс елында) еллык түләүләр суммасы Россия Федерациясә бюджет системасының башка бюджетларыннан дотацияләр һәм жирле бюджеттан салым, салым булмаган керемнәрнең гомуми күләменә чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) жирле бюджет турындагы карар белән расланган 20 проценттан артырга тиеш түгел; күрсәтелгән нисбәтне исәпләгәндә чираттагы финанс елыннан һәм план чорының һәр елыннан соң килүче елның 1 гыйнварыннан соң түләү сроклары белән бурыч йөкләмәләрен вакытыннан алда түләүгә юнәлтелгән түләүләр суммасы исәпкә алынмый”.

23 Маддә. Чит ил валютасында муниципаль гарантияләр программасы

Чит ил валютасында муниципаль гарантияләр программасы түбәндәге мәгълүматларны күрсәтеп, чираттагы финанс елында һәм план чорында бирелә торган чит ил валютасында муниципаль гарантияләр исемлегеннән тора:

1) һәр юнәлеш (максат), категорияләр (төркем) һәм гарантияләүнең һәр юнәлеше (максаты) буенча принциплар аталышы буенча гарантияләр күләмен күрсәтеп гарантияләү (максатлар) юнәлешләре;

2) гарантияләр һәм алар тәмин итә торган йөкләмәләр буенча йөкләмәләр валютасы;

3) гарантияләрнең гомуми күләме;

4) гарантның принципларга регресс таләпләре хокуклары булу (булмау);

5) гарантияләр бирү һәм үтәүнең башка шартлары.

2. Муниципаль гарантия муниципаль гарантия белән тәмин ителә торган хәлләр күрсәтелгән валютада бирелә һәм башкарыла.

3. Чит ил валютасында муниципаль гарантияләр программасы бюджет турында тиешле карарга кушымта булып тора”.

24 Маддә. Муниципаль тышкы бурычка алып торы программасы

1. Чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) муниципаль тышкы бурычка алып торы программасы чираттагы финанс елында һәм план чорында (чираттагы финанс елында) чит ил валютасында түләнә торган һәм (яисә) максатчан чит ил кредитларыннан файдалану кысаларында чит ил валютасында федераль бюджеттан жирле бюджетка жәлеп ителгән бюджет кредитлары исемлегеннән гыйбарәт.

2. Муниципаль тышкы бурычка алып тору программасы белән түбәндәгеләр билгеләнә:

1) максатчан чит ил кредитларыннан файдалану кысаларында чит ил валютасында федераль бюджеттан жирле бюджетка чираттагы финанс елында һәм план чорында (чираттагы финанс елында) жәлеп ителә торган бюджет кредитлары буенча барлыкка килә торган бурыч йөкләмәләрен түләү срокларын һәм жирле бюджетка чараларны жәлеп итү күләмен;

2) максатчан чит ил кредитларыннан файдалану кысаларында чит ил валютасында федераль бюджеттан жирле бюджетка чираттагы финанс елында һәм план чорында (чираттагы финанс елында) жәлеп ителә торган бюджет кредитлары буенча Районның бурыч йөкләмәләрен түләү күләмен.

3. Чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) муниципаль тышкы бурычка алып тору программасы чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) жирле бюджет турындагы карарга кушымта булып тора”.

25 Маддә. Муниципаль эчке бурычка алып торулар программасы

1. Чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) муниципаль эчке бурычка алып тору программасы чираттагы финанс елында һәм план чорында (чираттагы финанс елында) гамәлгә ашырыла һәм (яисә) түләелә торган тиешле бурыч йөкләмәләре төрләре буенча муниципаль эчке бурычка алып тору программасыннан гыйбарәт.

2. Муниципаль эчке бурычка алып торулар программасы белән түбәндәгеләр билгеләнә:

1) тиешле бурыч йөкләмәләре төрләре буенча чираттагы финанс елында һәм план чорында (чираттагы финанс елында) муниципаль эчке бурычка алып торуны гамәлгә ашыру барышында барлыкка килүче бурыч йөкләмәләрен түләүнең чик сроклары һәм жирле бюджетка жәлеп ителүче чаралар күләме;

2) тиешле бурыч йөкләмәләре төрләре буенча Россия Федерациясе валютасында булган муниципаль бурыч йөкләмәләрен түләү күләмнәре.

3. Чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) муниципаль эчке бурычка алып тору программасы чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) тиеле бюджет турындагы карарга кушымта булып тора.

4. Россия Федерациясе Бюджет кодексының 105 маддәсе нигезендә муниципаль эчке бурычка алып торуны уздыру муниципаль эчке бурычка алып торулар программасында чагылмый.

26 Маддә. Россия Федерациясе валютасында муниципаль гарантияләр программасы

1.Россия Федерациясе валютасында муниципаль гарантияләр программасы чираттагы финанс елында һәм план чорында (чираттагы финанс елында) Россия Федерациясе валютасында муниципаль гарантияләр исемлегенән гыйбарәт, түбәндәге мәгълүматларны күрсәтеп:

1) һәр юнәлеш (максат), категорияләр (төркем) һәм гарантияләүнең һәр юнәлеше (максаты) буенча принциплар аталышы буенча гарантияләр күләмен күрсәтеп гарантияләү (максатлар) юнәлешләре;

2) гарантияләрнең гомуми күләме;

3) гарантның принципларга регресс таләпләре хокуклары булу (булмау);

4) гарантияләр бирү һәм үтәүнең башка шартлары.

2. Россия Федерациясе валютасында булган йөкләмәләр буенча муниципаль гарантияләр бары тик Россия Федерациясе валютасында гына бирелә һәм башкарыла.

3. Россия Федерациясе валютасында муниципаль гарантияләр программасы бюджет турында тиешле карарга кушымта булып тора”.

27 Маддә. Муниципаль кыйммәтле кәгазьләргә урнаштыруның чик күләмнәре

Номиналь бәя буенча чираттагы финанс елына һәм план чыбырының һәр елына (чираттагы финанс елы) муниципаль кыйммәтле кәгазьләргә чик күләме тиешле бюджет турындагы карар белән билгеләнгән муниципаль эчке бурычның югары чикләре нигезендә Район Советы тарафыннан билгеләнә”.

28 аддә. Муниципаль гарантияләр

1.Муниципаль гарантия принципл тарафыннан аның килешүдән яисә башка сату-алудан (төп йөкләмә) килеп чыккан бенефициар алдындагы акчалата йөкләмәләргә тиешенчә үтәлешен тәмин итә.

2. Муниципаль гарантия принципалның йөкләмәләргә вакытыннан алда үтәлешен тәмин итми, шул исәптән, аларның вакытыннан алдан үтәлешен турында принциплга таләпләр куйганда яисә принциплның йөкләмәләргә үтәү срогы житкәнне күрсәтүче вакыйгалар (взглятыть) булса да.

3. Муниципаль гарантиянең язмача формасы мәжбүри санала.

4. Муниципаль гарантия төп йөкләмә суммасында билгеләнгән валютада бирелә һәм башкарыла.

5. Муниципаль гарантия буенча гарант гарантия суммасы чикләрендә принциплның тәмин ителгән йөкләмәсе буенча субсидиар жаваплылык тотта.

6. Муниципаль гарантиядә түбәндәгеләр күрсәтелә:

1) гарант аталышы (тиешле ачык хокукый берәмлек – Район) һәм гарант исеменнән гарантия биргән орган аталышы;

2) бенефициар аталышы;

3) принципиал атылышы;

4) тәэмин ителешкә гарантия бирелә торган йөкләмә (төп йөкләмәнән аталышы, төзү адаты һәм номеры (булган очракта), төп йөкләмәнән гамәлдә булу срогы яисә аның буенча йөкләмә үтләү срогы, яктарның аталышы, төп йөкләмәнән башка мөһим шартлары);

5) гарантия буенча гарант йөкләмәсә күләме һәм гарантиянән чик суммасы;

6) гарантия бирүгә нигезләр;

7) гарантиянән көченә керү датасы яисә гарантияне көченә кертерлек вакыйга (шарт) булу;

8) гарантиянән гамәлдә булу срогы;

9) гарантия очрагын билгеләү, бенефициарга гарантияне үтәү турында таләп кую срогы һәм тәртибе;

10) гарантияне кире алуға нигезләр;

11) гарант тарафыннан гарантия буенча йөкләмәләрнән үтәлешә тәртибе;

12) тулы күләмдә яисә гарантиянән күпмедер өлешен үтәгәндә, тулы күләмдә үтәгәндә (башка нигезләр буенча туктатканда) яисә гарантия белән тәэмин ителгән принципиалның йөкләмәләрәнән күпмедер өлешен үтәгәндә, һәм гарантия белән билгеләнгән башка очрактарда гарантия суммасын киметүгә нигезләр;

13) гарантияне туктатуға нигезләр;

14) гарантның алдан язмача ризалыгыннан башка үзгәртелә алмый торган төп йөкләмә шартлары;

15) муниципаль гарантия буенча бенефициарга гарант тарафыннан түләгән акчаларны түләтү турында принципиалга гарант таләпләрәнән хокук булу яисә булмау (гарантның принципиалга регресс таләбе, регресс);

16) гарантиянән башка шартлары. Ясиә Россия Федерациясенән Бюджет кодексы, гарантның норматив хокукый актлары, гарант исеменнән гарантия бирүче органның актлары белән билгеләнгән башка мәгълүматлар.

7. Гарантның принципиалга карата регресс таләбәнән хокукны күздә тотмаган муниципаль гарантия акцияләрнән 100 проценты (өлешләрә) муниципаль

гарантия бирүче Район хосусыйлыгында булган хужалык жәмгыяте йөкләмэләре буенча гына бирелә ала. Принципиалның тулаем яисә өлешчә приватизациясе очрагында, мондый муниципаль гарантия гарантның принципиалга регресс таләбе хокукы белән бирелгән дип санала һәм гарантиянең тулы күләмдә яисә күпмедер өлешендә үтәләше белән бәйле рәвештә барлыкка килгән гарантның принципиалга карата регресс таләбен канәгатләндерү буенча принципиалның йөкләмәләрен үтәүне тәмин итү Россия Федерациясенең гражданлык законнары һәм Россия Федерациясе Бюджет кодексының 1153 маддәсе таләпләренә тәңгәл килгән, Районның жирле хакимияте актлары белән билгеләнгән срокта принципиалның йөкләмәсе барлыкка килә.

8. Муниципаль гарантиянең көченә керүе календарь дата яисә гарантиядә күрсәтелгән билгеле бер вакыйга (шартлар) килеп чыгу белән билгеләнә.

9. Гарант бенефициарның алдан язмача ризалыгынан башка муниципаль гарантиянең шартларын үзгәртүгә хокуксыз.

10. Бенефициарның гарантка карата муниципаль гарантия буенча таләпләргә хокукы гарантның алдан язмача ризалыгынан башка тапшырыла (башка нигезләр буенча күчәргә) алмый, принципиалның (эмитент) йөкләмәләре үтәләше муниципаль гарантия буенча тәмин ителә торган облигацияләргә хоккларның яна хужага (сатып алуы) күчүенә бәйле рәвештә Россия Федерациясенең кыйммәтле кагазьлар турындагы законнарында билгеләнгән таләпләргә күрсәтелгән хоккларның тапшырылуы (күчүе) очрактарынан тыш.

11. Муниципаль гарантия гарантиядә күрсәтелмәгән очрактарда һәм нигезләр буенча (шул исәптән, гамәлдәге маддәнең 6 пункты 14 подпунктында күрсәтелгән төп йөкләмә шартларын гарантның алдан язмача ризалыгынан башка үзгәрткән очракта), шулай ук Россия Федерациясе Бюджет кодексының 1153 маддә 5 пунктында һәм гамәлдәге маддәнең 7 пунктында билгеләнгән йөкләмәләргә принципиал үтәмәгән очракта гарант тарафыннан кире алына.

12. Муниципаль гарантия буенча акчаларны түлү турында бенефициарның таләбе гарантиядә билгеләнгән (гарантия очрагы жиккәндә) очракта гына куелырга мөмкин. Бенефициарның гарантияне үтәү турында таләбе гарантка гарантия белән билгеләнгән тәртиптә, гарантиядә күрсәтелгән документларны беркетеп, язмача формада куелырга тиеш.

13. Бенефициарның гарантияне үтәү турында таләпләргә муниципаль гарантия һәм муниципаль гарантия бирү турында килешүдә билгеләнгән сроктан алда, шул исәптән, принципиалның гарантия белән тәмин ителгән йөкләмәләргә үтәү срогы жиккәнне билгеләүче вакыйгалар (везгыять) булган очрактарда куярга тиеш түгел.

14. Гарант принципалга гарантиянең үтөлеше турында бенефициарга таләпләр куелуы турында хәбәр итәргә һәм принципалга таләпнен күчәрмәсен тапшырыга бурычлы.

15. Гарант муниципаль гарантиядә билгеләнгән срокта бенефициарның күрсәтелгән таләпкә гарантиянең үтөлеше турында беркетелгән документларның һәм таләпләргә гарантиянең тәңгәл һәм нигезле булуын раслаучы күрсәтелгән таләпкә гарантиянең үтөлеше турында документларны беркетеп, бенефициарның таләбен карарга бурычлы.

16. Бенефициарның гарантиянең үтөлеше турында таләбе һәм аңа беркетелгән документлар гарантия шартларына тәңгәл килмәүче һәм (яисә) нигезсез дип танылалар һәм гарант бенефициарга түбәндәге очрақларда аның таләпләрен канәгатьләндерүне кире кага:

1) таләпләр һәм (яисә) аңа беркетелгән документлар гарантка гарантия бирелгән срок тәмамлангач (гарантиянең гамәлдә булу срогы) тапшырылган;

2) таләпләр һәм (яисә) аңа беркетелгән документлар гарантка гарантиядә билгеләнгән тәртипне бозып тапшырылган;

3) таләпләр һәм (яисә) аңа беркетелгән документлар гарантия шартларын туры килми;

4) бенефициар принципал һәм (яисә) өченче затлар тәкъдим иткән принципалның гарантия белән тәмин ителгән йөкләмәләрен тиешенчә үтәлүен кабул итүне кире каккан;

5) һәм Россия Федерациясе Бюджет кодексының 1153 маддәсе 6 пунктында һәм гамәлдәге маддәнең 7 пунктында билгеләнгән очрақларда;

6) гарантия белән билгеләнгән башка очрақларда.

17. Бенефициарның гарантиянең үтөлеше турында таләбе һәм аңа беркетелгән документлар гарантия шартларына тәңгәл килмәүче һәм (яисә) нигезсез дип танылган очрақта, гарант бенефициарга аның таләбен канәгатләндерүне кире кагу турында хәбәр итәргә бурычлы.

18. Гарант бенефициарның таләбенә каршы принципал белдерергә мөмкин булган килешмәү белдерергә хокуклы. Гәрчә принципал алардан баш тарткан яисә үз бурычын таныган очрақта да, гарант әлеге каршы килүләргә хокукын жуймый.

19. Бенефициарның гарантиянең үтөлеше турында таләбе һәм аңа беркетелгән документлары нигезле һәм муниципаль гарантия шартларына тәңгәл килүе танылган очрақта, гарант гарантиядә билгеләнгән срокта гарантия буенча йөкләмәне үтәргә бурычлы.

20. Гарантның бенефициар алдында муниципаль гарантия белән каралган йөкләмәсе гарантия белән тәмин ителгән принципалның срогы чыккан йөкләмәләре күләмдә (әмма гарантия суммасыннан артык була алмый) акчалар түләве белән чикләнә.

21. Гарантның муниципаль гарантия буенча бенефициар алдында бурычлары түбәндәге очракларда туктатыла:

1) гарантның бенефициарга гарантиядә күрсәтелгән күләмдә акчалар түләве белән;

2) гарантиянең билгеләнгән срогы чыгу (гарантның гамәлдә булу срогы) белән;

3) принципалның һәм (яисә) өченче затларның гарантия белән тәмин ителгән йөкләмәләре үтәлгән, яисә башка нигезләр буенча принципалның күрсәтелгән йөкләмәләре тукталыган очракта (гарантиянең үтәлеше турында гарантка таләпләрнең судка һәм (яисә) гарантка бенефициар таләп иткән таләпләр булуга карамастан);

4) бенефициарның гарантия буенча үз хокукларының гарантка кире кайтарылуы һәм (яисә) Россия Федерациясенең Бюджет кодексының 1151 маддәсендә каралган гарантка принципал кире кайтару нәтижәсендә, гарантның гарантия буенча йөкләмәләрдән азат ителүе турында бенефициарның язмача гаризасы (андый гарантия буенча бенефициарларның чынлыкта булмавы һәм аларның киләчәктә барлыкка килүенә нигез булмаган шартта);

5) әгәр тәмин ителешенә гарантия бирелгән принципалның йөкләмәсе билгеләнгән срокта килеп чыкмаса;

6) төп йөкләмәләр туктатылу яисә аны гамәлдә булмаган килешү дип таныган очракта (шул исәптән, бенефициар гарантка гарантиянең үтәлеше турында гарантка таләп судка бирелгәннән соң, принципалның һәм бенефициарның ликвидацияләнүенә бәйле рәвештә);

7) принципалның (эмитент) йөкләмәләр үтәлеше гарантия буенча тәмин ителә торган облигацияләргә хокукларның яңа хужага (сатып алуыга) күчүенә бәйле рәвештә Россия Федерациясенең кыйммәтле кәгазьләр турында законнарында билгеләнгән таләпләрнең күрсәтелгән хокуклары тапшырылуыннан (күчүе) тыш гарантның алдан язмача ризалыгыннан башка төп йөкләмә буенча йөкләмәләренә һәм (яисә) хокукларына гарантия буенча гарантка таләпкә бенефициарның хокуклары башка нигезләер буенча башка затка күчкән яисә бенефициар тарафыннан башка затка тапшырылган очракта;

8) гарантның алдан язмача ризалыгыннан башка төп йөкләмә буенча принципалның хокуклары һәм йөкләмәләре (бурычы) булган башка

нигезләр буенча яисә принципиал тарафыннан башка затка тапшырылган очракта;

9) гарантиядә күрсәтелгән очрактарда һәм нигезләр буенча гарантияне кире алу нәтижәсе буларак;

10) гарантия белән билгеләнгән башка очрактарда.

22. Гарантның йөкләмәләре туктатылганнан соң бенефициарның аның буенча гарантияне тотып калуы күрсәтелгән гарантия буенча бенефициарның нинди дә булса хокукларын сакламый.

23. Муниципаль гарантиянең туктатылуы турында белгән гарант бу турыда бенефициарга һәм принципиалга хәбәр итәргә тиеш.

Муниципаль гарантияне кире алу яисә туктатуга китерүче хәлләр килеп чыгу турында белгән бенефициар һәм принципиал, бу турыда гарантка хәбәр итәргә бурычлы.

24. Әгәр гарантның муниципаль гарантияне үтәве гарантның принципиалга карата регресс таләбенә хокукы килеп чыгуга китерә яисә бенефициарның принципиалга таләпләренә хокукларны гарантка бирү белән бәйлә икән, андый муниципаль гарантияне үтәүгә акчалар тиешле бюджет дефицитын финанслау чыганактарында исәпкә алына, ә андый муниципаль гарантия буенча йөкләмәләргә үтәү бюджет кредитын бирү кебек чагылыш таба.

25. Әгәр гарантның муниципаль гарантияне үтәве гарантның принципиалга карата регресс таләбенә хокукы килеп чыгуына китерми яисә бенефициарның принципиалга таләпләренә хокукларны гарантка бирү белән бәйлә түгел икән, андый муниципаль гарантиянең үтәлешенә акчалар тиешле бюджет чыгымнарында исәпләнә.

26. Гарантия буенча йөкләмәләргә тулы күләмдә яисә күпмедер өлешә үтәлүе бәрабәренә гарант тарафыннан түләнгән яисә бенефициарның принципиалга таләп хокукларының гарантка бирелгән акчаларның регресс тәртибендә гарантка түләү хисабына гарант тарафыннан алынган акчалар.

27. Муниципаль гарантияләр белән тәмин ителә торган кредитлар һәм заемнар максатчан булырга тиеш.

28. Муниципаль гарантия белән тәмин ителгән кредит (заем) акчаларының максатчан тотылмавы очрактары ачыкланганда, муниципаль гарантия бирү турында килешүдә билгеләнгән йөкләмәләр тиешенчә үтәлмәгән яисә үтәлмәгән очракта, принципиал һәм бенефициар Россия Федерациясе законнарында, муниципаль гарантия бирү турында килешүдә билгеләнгәнчә җаваплылык тоталар.

29. Йөкләмәләргә тәмин ителүгә бирелә, алар буенча затларның билгесез даирәсе бенефициар була торган муниципаль гарантия үзенчәлекләре Россия Федерациясенен Бюджет кодексы нигезендә билгеләнә.

30. Муниципаль кыйммәтле кәгазьләр эмиссиясе нәтижәсендә барлыкка килгән йөкләмәләр буенча муниципаль гарантияләр бирү һәм үтәү үзенчәлекләре Россия Федерациясенен Бюджет кодексы белән билгеләнә.

31. Муниципаль гарантияләр бирү тәртибе һәм шартлары Россия Федерациясенен Бюджет кодексы һәм гамәлдәге Карар белән билгеләнә”.

29 маддә. Муниципаль кыйммәтле кәгазьләр

1. Район исеменнән чыгарылган кыйммәтле кәгазьләр муниципаль кыйммәтле кәгазьләр дип таныла.

2. Муниципаль бурычка алып торуларны гамәлгә ашыру хокукы, Район уставы булган жирле хакимият муниципаль кыйммәтле кәгазьләргә эмитенты булып тора.

3. Район тарафыннан чыгарылырга мөмкин булган муниципаль кыйммәтле кәгазьләргә төрләре, аларның эмиссия тәртибе һәм шартлары Россия Федерациясенен Бюджет кодексы белән билгеләнә”.

30 Магдә. Район бюджетыннан бирелә торган бюджетара трансферт формалары

Район бюджетыннан бюджетара трансфертлар түбәндәге формаларда бирелә: жирлекләргә бюджет белән тәмин ителешен тигезләүгә Район бюджетынна дотацияләр;

Россия Федерациясе Бюджет кодексының 133 һәм 140 маддәләрендә һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 44.6 маддәсендә билгеләнгән очрактарда шәһәр, авыл жирлекләргә бюджетларына Район бюджетыннан субвенцияләр;

муниципаль берәмлекләргә бюджетларына субсидияләр;

Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 44.10 маддәсендә билгеләнгән очрактарда, Татарстан Республикасы бюджетына субсидияләр;

башка бюджетара трансфертлар.

Шәһәр, авыл жирлекләргә бюджетларына Район бюджетыннан бюджетара трансфертлар Район бюджетыннан шәһәр, авыл жирлекләргә бюджетларына бюджеттан трансфертлар бирү кагыйдәләрендә билгеләнгән шартларны шәһәр, авыл жирлекләргә жирле үзидарә органнары үтәгән очракта бирелә (төзелгән килешүләр нигезендә жирле әһәмияттәге мәсьәләләргә хәл итү

буенча вәкаләтләр өлешендә бюджетара трансфертларны гамәлгә ашырудан тыш).

Татарстан Республикасы бюджеты хисабыннан авыл жирлекләре бюджетларына Район бюджетыннан бирелә торган бюджетара трансфертлар, шул исәптән, шәһәр, авыл жирлекләре бюджетларына дотацияләрне исәпләү һәм бирү буенча Татарстан Республикасының дәүләт хакимияте органнары вәкаләтләрне гамәлгә ашыруга муниципаль район бюджетларына бирелә торган субвенцияләр Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 44 маддәсендә каралганча, жирле бюджетларга Татарстан Республикасы бюджетыннан бюджетара трансфертлар бирүнең төп шартларын шәһәр, авыл жирлекләренәң жирле үзидарә органнары үтәгән очракта бирелә.

Татарстан Республикасы бюджетыннан максатчан билгеләнеше булган, субсидияләр, субвенцияләр һәм башка бюджетара трансфертлар финанс тәэмин ителеш чыганагы булган жирле бюджеттан бюджетара трансфертларның максаты, бирү тәртибе һәм шартлары Татарстан Республикасы законнары һәм (яисә) башка норматив хокукый актлары нигезендә кабул ителгән Район Советы карарлары белән билгеләнә”.

31 Маддә. Жирлекләренәң бюджет белән тәэмин ителешен тигезләүгә Район бюджетыннан дотацияләр алу тәртибе

1.Жирлекләренәң бюджет белән тәэмин ителешен тигезләүгә Район бюджетыннан дотацияләр Россия Федерациясә Бюджет кодексы таләпләре һәм татарстан Республикасы законнары нигезендә кабул ителгән Район Советы карарлары нигезендә Район составына кергән жирлекләргә бирелә.

Жирлекләренәң бюджет белән тәэмин ителешен тигезләүгә Район бюджетыннан бирелә торган дотацияләренәң гомуми күләме Район составына кергән, һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 44.1 маддә 5 пунктында билгеләнгән тәртиптә бирелә торган жирлекләренәң бюджет белән тәэмин ителешен тигезләүгә дотацияләренәң һәм жирлекләренәң ихтыяжы һәм керем мөмкинлекләренәң суммар бәясендәге аермаын исәпкә алып, жирлекләренәң хисап бюджет белән тәэмин ителешен тигезләү критериенә ирешү зарурлыгынан чыгып исәпләнә торган жирлек бюджетларына бирелә торган жирлекләренәң бюджет белән тәэмин ителешен тигезләүгә дотацияләренәң суммар күләме буларак чираттагы финанс елына (чираттагы финанс елы һәм план чоры) Район бюджеты проектын төзегәндә ел саен билгеләнә.

Жирлекләренәң бюджет белән тәэмин ителешен тигезләүгә Район бюджетыннан дотацияләрне муниципаль берәмлекләр арасында бүлөп бирү, Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 44.1 маддә 5 пунктында билгеләнгән тәртиптә бирелә торган дотацияләрдән башка, Татарстан Республикасы Бюджет кодексына 12 кушымтада билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

2. Жирлекләрнең бюджет белән тәмин ителешен тигезләүгә Район бюджетыннан бирелә торган дотацияләрнең күләме һәм бүлеп биру чираттагы финанс елына (чираттагы финанс елына һәм план чорына) Район бюджеты турында Район Советы карары белән раслана.

Әгәр Район бюджеты чираттагы финанс елына (чираттагы финанс елына һәм план чорына) расланган икән, план чорының беренче елына расланган күрсәтелгән дотацияләрнең гомуми күләменен 20 процентыннан артмаган, һәм план чорының икенче елына расланган күрсәтелгән дотацияләрнең гомуми күләменен 20 процентыннан артмаган күләмдә Район бюджетыннан бюджет белән тәмин ителешен тигезләүгә дотацияләр күләменен шәһәр, авыл жирлекләре арасында бүлеп бирелмәгән план чорына раслау рөхсәт ителә.

3. Жирлекләрнең бюджет белән тәмин ителешен тигезләүгә Район бюджетыннан дотацияләр, Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 44.1 маддә 5 пунктында билгеләнгән тәртиптә бирелә торган дотацияләрдән башка, Районның шәһәр һәм авыл жирлекләренен бюджет белән тәмин ителешен тигезләү критерие сыйфатында билгеләнгән дәрәжәсе хисапланган бюджет тәмин ителешеннән артмаган шәһәр һәм авыл жирлекләренә бирелә.

Жирлекләрнең хисапланган бюджет тәмин ителеше салым базасыннан (салым потенциалы) чыгып, шәһәр һәм авыл жирлегә бюджеты тарафыннан алынырга мөмкин булган бер кешегә салым кереме нисбәте, һәм бер кешегә исәпләгәндә муниципаль хезмәтләр күрсәтү бәясенә тәэсир итә торган социаль-иқтисадый, климатик, географик һәм башка объектив факторлар һәм шартларның, халык структурасында аермаларны исәпләп Район жирлекләре буенча уртача күрсәткеч белән билгеләнә.

Хисапланган бюджет тәмин ителеше дәрәжәсе бер кешегә исәпләгәндә муниципаль хезмәтләр күрсәтү бәясенә тәэсир итүче шартларны һәм факторларны тасвирлаучы күрсәткечләр һәм бюджет хезмәтләре исемлеген, шәһәр һәм авыл жирлекләренен салым керемнәрен чагыштырып карауны тәмин итүче бердәм методика буенча шәһәр һәм авыл жирлекләре буенча билгеләнә һәм шәһәр һәм авыл жирлекләре өчен аерым билгеләнергә дә мөмкин.

Жирлекләрнең хисапланган бюджет тәмин ителеше дәрәжәсен билгеләгәндә отчет чоры өчен чынлыктагы керемнәрен һәм чыгымнарның күрсәткечләрен һәм аерым жирлекләрнең фаразланган керемнәр һәм чыгымнар күрсәткечләрен файдалану рөхсәт ителми.

4. Гамәлдәге маддәнең 3 пунктында каралганча, дотацияләр бирелгән очракта, Районның финанс органы жирлекнең муниципаль финансларын социаль-иқтисадый үсешә һәм сәламәтләнделерелүе буенча чаралар күздә тотыла торган килешүләренә Район бюджетыннан жирлекләренен бюджет тәмин ителешен тигезләүгә дотацияләр алучы муниципаль берәмлекләренен

жирле хакимият башлыклары (башкарма-идарә органнары житәкчеләре) белән төзергә хокуклы.

Килешүләргә түзү тәртибе, сроклары һәм гамәлдәге пунктта күрсәтелгән килешүләргә таләпләр Районның жирле хакимияте (башкарма-идарә органнары) белән билгеләнә.

32 Маддә. Район бюджетыннан Татарстан Республикасы бюджетына субсидияләр

1. Район бюджетыннан Татарстан Республикасы бюджетына субсидияләр Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 44.10 маддәсендә билгеләнгән тәртиптә биреләләр.

2. Гамәлдәге маддәнең 1 пунктында күрсәтелгән бюджетара субсидияләр Татарстан Республикасының бюджет турында законы нигезендә Район бюджетында каралалар.

33 Маддә. Район бюджетыннан муниципаль берәмлекләр бюджетларына субсидияләр

Россия Федерациясенәң Бюджет кодексы, Татарстан Республикасының Бюджет кодексы таләпләре нигезендә кабул ителгән Район Советы карарларында каралган очракта һәм тәртиптә, башка муниципаль берәмлекләр бюджетларына жирле әһәмияттәге мәсьәләләргә хәл итү буенча жирле үзидарә органнарының вәкаләтләрен башкарганда килеп туган чыгымнар йөкләмәләрен бергәләп финанслау максатларында Район бюджетыннан субсидияләр бирелгә мөмкин.

2. Гамәлдәге маддәдә күрсәтелгән субсидияләргә максаты һәм бирү шартлары Район Советы карары белән билгеләнгән тәртиптә жирле хакимиятләр арасында төзелгән килешүләр нигезендә билгеләнә.

34 Маддә. Район бюджетыннан шәһәр, авыл жирлекләре бюджетларына башка бюджетара трансфертлар

Россия Федерациясенәң Бюджет кодексы, Татарстан Республикасының Бюджет кодексы таләпләре нигезендә кабул ителгән Район Советы карарларында каралган очракта һәм тәртиптә, шәһәр, авыл жирлекләре бюджетларына Район бюджетыннан башка бюджетара трансфертлар, шул исәптән, төзелгән килешүләр нигезендә жирле әһәмияттәге мәсьәләләргә хәл итү өчен вәкаләтле өләшкә гамәлгә ашыру өчен бюджетара трансфертлар бирелгә мөмкин”.

35 Маддә. Район каршында акчалата йөкләмәләр

1. Бурычлы билгеле бер датага Район каршында акчалата йөкләмәләр нигезендә түләрگә тиешле акчалата чаралар суммасы Район каршында акчалата йөкләмәләр буенча бурыч булып санала.

2. Район каршында акчалата йөкләмәләр буенча таләпләр Районның финанс активларын формалаштыра.

3. Район каршында акчалата йөкләмәләр буенча бурыч учетында исәптән чыгару Кагыйдәләре (нигезләр, шартлар һәм тәртип) Районның Финанс-бюджет палатасы тарафыннан билгеләнә (Россия Федерациясенең Бюджет кодексында каралган очраклардан тыш).

4. Район каршында акчалата йөкләмәләргә учетка алу һәм андый йөкләмәләргә үтәлешен тәмин итүче килешүләр, шулай ук күрсәтелгән йөкләмәләр һәм килешүләр буенча таләпләргә хокукларга гамәлгә ашыру Россия Федерациясе Бюджет кодексының 932 маддәсе 5 пункттында күрсәтелгән яисә вәкаләтле зат тарафыннан, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 932 маддәсе 4 пункттында күрсәтелгән тиешле орган белән гамәлгә ашырыла.

5. Әгәр килешүдә башкача каралмаган булса, Район каршында акчалата йөкләмәләр Район бюджетының бердәм счётына акчалата чараларны күчерү датасыннан үтәлгән дип санала”.

II Бүлек. РАЙОН БЮДЖЕТЫ ПРОЕКТЫН ТӨЗҮ

36 Маддә. Район бюджеты проектының төзү нигезләре

1. Бюджет проекты чыгым йөкләмәләрен финанслата тәмин итү максатларында социаль-иқтисадый үсеш фаразы нигезендә төзелә.

Бюджет проектының төзү Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә район Башкарма комитеты белән билгеләнгән һәм гамәлдәге Нигезләмә таләпләрен үтәп кабул ителгән тәртиптә һәм срокларда гамәлгә ашырыла.

2. Чираттагы финанс елына һәм план чорына район бюджеты проектының төзү түбәндәгеләргә нигезләнә:

- Россия Федерациясе Президентының Бюджет юлламасы;
- чираттагы финанс елына һәм план чорына районның социаль-иқтисадый үсеш фаразы;
- бюджет һәм салым сәясәтенең төп юнәлешләре;
- муниципаль программалар.

3. Бюджет проектының төзү өчен түбәндәгеләр турында мәгълүматлар кирәк:

- бюджет проектының эшкәртә башлау мизгеленә гамәлдә булган Россия Федерациясенең салымнар һәм жыемнар турындагы законнары, Татарстан Республикасының салымнар һәм жыемнар турындагы законнары, Район Советының салымнар һәм жыемнар турындагы законнары;

- федераль, төбәк, жирле салымнардан һәм махсус салым режимнары белән каралган салымнардан район бюджетына норматив чигерүләр;

- Россия Федерациясе бюджет системасының төрле дәрәжәдәге бюджетларынан бирелә торган түләүсез кертемнәрнең һәм (яисә)

чигерүләрнең өстәмә нормативлары буенча салым керемнәре кертемнәрененң фаразланган күләмнәре;

- Россия Федерациясе бюджет системасының башка дәрәжәләреннән тапшырыла торган чыгымнарның төрләре һәм күләмнәре;

- муниципаль хезмәтләр күрсәтүгә норматив чыгымнар.

37 Маддә. Районның социаль-иқтисадый үсешенә фараз

1. Районның социаль-иқтисадый үсешенә фараз өч елдан ким булмаган чорга эшкәртелә.

2. Районның социаль-иқтисадый үсешенә фараз район Башкарма комитеты билгеләнгән тәртиптә ел саен эшкәртелә. Районның социаль-иқтисадый үсешенә фараз район Советы проектына үзгәрешләр кертү турындагы карар белән бер үк вакытта Башкарма комитет тарафыннан хуплана.

3. Район бюджеты проектын тәзү һәм тикшерү барышында Районның социаль-иқтисадый үсешенә фаразны үзгәртү бюджет проектының төп характеристикаларын үзгәртүгә китерә.

38 Маддә. Бюджет керемнәрен фаразлау

1. Бюджет керемнәре район Советына район бюджеты турында карар проекты кертелгән көнгә гамәлдә булган Россия Федерациясененң салымнар һәм жыемнар турындагы законнары, Татарстан Республикасының салымнар һәм жыемнар турындагы законнары, Район Советының салымнар һәм жыемнар турындагы законнары шартларында район бюджетының салым булмаган керемнәрен билгеләүче районның социаль-иқтисадый үсеш фаразы нигезендә фаразлана.

2. Район Советының чираттагы финанс елында һәм план чорында көченә керүче, жирле бюджет керемнәрененң үзгәрүенә китерүче, бюджетның хокукый мөнәсәбәтләрен жайга салучы жирле салымнар турында карарларга үзгәрешләр кертү турындагы карарлары чираттагы финанс елына һәм план чорына Район бюджеты турындагы карар проекты Район Советына кертелергә 10 көннән дә соңармыйча кабул ителергә тиеш.

3. Район Советының жирле бюджет керемнәрененң (чыгымнарының) үзгәрүенә китерүче, чираттагы финанс елына һәм план чорына Район бюджеты турындагы карар проекты Район Советына кертелгәннән соң кабул ителгән Район Советының салымнар һәм жыемнар турында норматив хокукый актларына үзгәрешләр кертүне күздә тоткан норматив хокукый актлары чираттагы финанс елыннан соң килүче елның 1 гыйнварына кадәр Район Советының күрсәтелгән норматив-хокукый актлары көченә керү турындагы нигезләмәне үз эченә алырга тиеш.

39 Маддә. Бюджет ассигнованиеләрен планлаштыру

1. Бюджет ассигнованиеләрен планлаштыру гамәлдәге һәм кабул ителгән йөкләмәләрнең үтәлешенә аерым Финанс-бюджет һәм жир-милек

палатасы билгели торган методика нигезендә һәм тәртибендә гамәлгә ашырыла.

2. Бюджет һәм автоном учреждениеләр тарафыннан муниципаль хезмәтләр күрсәтүгә (эшләр башкару) бюджет ассигнованиеләрен планлаштыру чираттагы финанс елына һәм план чорына муниципаль биремне, шулай ук отчет финанс елында һәм агымдагы финанс елында аның үтөлешен исәпкә алып гамәлгә ашырыла.

40 Маддә. Муниципаль программалар

1. Районның муниципаль программалары район Башкарма комитеты тарафыннан раслана.

Районның муниципаль программаларын гамәлгә ашыру сроклары район Башкарма комитеты тарафыннан билгеләнгән тәртиптә билгеләнә.

Районның муниципаль программаларын эшкәртү һәм күрсәтелгән программаларын формалаштыру һәм гамәлгә ашыру турында карарлар кабул итү тәртибе район Башкарма комитетының муниципаль хокукый акты белән билгеләнә.

2. Районның муниципаль программаларын гамәлгә ашыруга финанс тәэмин ителешенә бюджет ассигнованиеләре күләме район Башкарма комитетының муниципаль хокукый акты белән программаны раслау нигезендә бюджет чыгымнарының максатчан маддәләренә тиешле һәр программасы буенча район бюджеты турында карар белән раслана.

Чираттагы финанс елыннан башлап гамәлгә ашыруга тәкъдим ителгән районның муниципаль программалары, шулай ук районның моңа кадәр расланган муниципаль программаларына үзгәрешләр район Башкарма комитеты раслаган срокларда расланьрга тиеш.

Районның муниципаль программалары көченә кергән көннән башлап ике айдан да соңармыйча, район бюджеты турындагы карар белән тәңгәлләккә китерелгә тиеш.

3. Районның һәр муниципаль программасы буенча ел саен аны гамәлгә ашыруның нәтижәлегенә бәя бирелә. Күрсәтелгән бәя бирүне һәм аның критерийларын уздыру тәртибе район Башкарма комитеты тарафыннан билгеләнә.

Күрсәтелгән бәя бирү нәтижәләре буенча, район Башкарма комитеты тарафыннан Районның моңа кадәр расланган муниципаль программасын чираттагы финанс елыннан башлап туктату яисә үзгәртү, шул исәптән, районның муниципаль программасын гамәлгә ашыруга финанс тәэмин ителешенә бюджет ассигнованиеләре күләмен үзгәртү зарурлыгы турында карар кабул ителергә мөмкин.

41 Маддә. Муниципаль юл фонды

1. Муниципаль юл фонды – гомуми файдаланудагы автомобиль юлларына карата юл эшчәнлеген, шулай ук күпфатирлы йортларның ишегалды территорияләрен, торак пунктларның күпфатирлы йортларының ишегалды территорияләрен ремонтлау һәм капитал ремонтлауны

финанслата тәэмин итү максатларында файдаланылырга тиешле район бюджеты чаралары өлеше.

2. Муниципаль юл фонды карар нигезендә булдырыла (район бюджеты турындагы карардан тыш).

Муниципаль юл фондының бюджет ассигнованиеләре күләме Совет карары белән билгеләнгән район бюджеты керемнәренәң фаразланган күләмәнән ким булмаган күләмдә чираттагы финанс елына һәм план чорына район бюджеты турындагы Карар нигезендә гамәлдәге пунктның беренче абзацында күрсәтелгән күләмдә раслана:

шәһәр бюджетына кертелергә тиешле, Россия Федерациясе территориясендә житештерелә торган дизель һәм (яисә) карбюратор (инжектор) двигательләре өчен автомобиль бензинына, турыдан-туры куылучы бензинына, дизель ягулыгына, мотор майларына акцизларга;

муниципаль юл фондын булдыруны күздә тотучы Совет карары белән расланган район бюджетына башка кертемнәр.

Муниципаль юл фондының бюджет ассигнованиеләрен формалаштыру һәм файдалану тәртибе Совет карары нигезендә билгеләнә.

Агымдагы финанс елында файдаланылмаган муниципаль юл фондының бюджет ассигнованиеләре чираттагы финанс елында муниципаль юл фондының бюджет ассигнованиеләрен арттыруга юнәлтелә.

42 Маддә. Район бюджеты проектын төзү тәртибе һәм сроклары

Район бюджеты проектын төзү тәртибе һәм сроклары бюджет законнары һәм район Советының муниципаль хокукый актлары нигезендә билгеләнгән таләпләрне үтәп район башкарма комитеты тарафыннан билгеләнә.

III Бүлек. БЮДЖЕТ ТУРЫНДА КАРАР ПРОЕКТЫН ТИКШЕРҮ ҺӘМ РАСЛАУ

43 маддә. Бюджетны тикшерү һәм раслау нигезләре

1. Район бюджеты турындагы карарда бюджет керемнәренәң гомуми күләме, бюджет чыгымнарының гомуми күләме, бюджет дефицитыннан (профициты) торган бюджетның төп характеристикалары, шулай ук Россия Федерациясенәң Бюджет кодексында, гамәлдәге нигезләмәдә билгеләнгән башка күрсәткечләр булырга тиеш;

1.1. Район бюджеты турындагы район Советы карарында жирлекләренәң бюджетлары арасында керемнәренәң бүлүп бирү нормативлары булырга тиеш (әгәр алар Россия Федерациясе Бюджет кодексының нигезләмәләре нигезендә кабул ителгән Россия Федерациясенәң Бюджет кодексы, Татарстан Республикасының Бюджет турындагы Татарстан Республикасы законы, Татарстан Республикасы законнары һәм муниципаль хокукый актлары нигезендә билгеләнмәгән булса).

2. Район бюджеты турындагы карар нигезендә түбәндәгеләр раслана:

- бюджет керемнәренәң баш администраторлары исемлеге;

- бюджет дефицитын финанслау чыганакларының баш администраторлары;

- чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет ассигнованиеләрен бүлекләр, бүлекчәләр, максатчан маддәләр, бюджет чыгымнары классификациясенә чыгымнар төрләре төркемнәре буенча бүлөп бирү;

- чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет чыгымнарының ведомство структурасы;

- ачык норматив йөкләмәләренә үтәүгә юнәлтелгән бюджет ассигнованиеләренә гомуми күләмә;

- чираттагы финанс елында һәм план чорында Россия Федерациясе Бюджет системасының башка бюджетларга бирелә һәм (яисә) башка бюджетлардан алына торган бюджетара трансфертлар күләмә;

- чираттагы финанс елына һәм план чорына план чорының беренче елына бюджет чыгымнарының гомуми күләменә 2,5 проценттан ким булмаган (бюджетара трансфертлар хисабыннан каралган һәм максатчан характердагы Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан бюджетара трансфертлар хисабыннан күздә тотылган бюджет чыгымнарын исәпләмичә), план чорының икенче елына бюджет чыгымнарының гомуми күләменә 5 проценттан ким булмаган күләмдә (максатчан билгеләнеше булган Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан бюджетара трансфертлар хисабыннан күздә тотылган бюджет чыгымнарын исәпкә алмыйча) бюджет расланган очракта, чыгымнарның шартлы расланучы (расланган) гомуми күләмә;

- чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет дефицитын финанслау чыганаклары;

- чираттагы финанс елыннан һәм план чорының һәр елыннан соң килүче елның 1 гыйнварына булган муниципаль тышкы бурычның югары чиге һәм (яисә) муниципаль эчке бурычның югары чиге, шул исәптән, муниципаль гарантияләр буенча бурычның югары чиген күрсәтәп;

- ассигнованиеләр күләмә һәм аларны юл фонды буенча бүлөп бирү;

- Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм гамәлдәге Нигезләмә белән билгеләнгән район бюджетының башка күрсәткечләре.

3. Чираттагы финанс елына һәм план чорына район бюджеты турында Карар проектлары план чоры параметрларын үзгәртү, расланган бюджет һәм аларга район бюджеты проектының план чорының икенче елына параметрларны өстәү юлы белән раслана.

Район бюджетының план чоры параметрларын үзгәртү район Советының муниципаль хокукый акты нигезендә гамәлгә ашырыла.

Район бюджеты чыгымнарының ведомство структурасы күрсәткечләрен үзгәртү расланган бюджет ассигнованиеләрен кыскарту яисә район бюджеты чыгымнары төрләре һәм (яисә) өстәмә максатчан маддәләр буенча бюджет ассигнованиеләре чыгымнарын ведомство структурасына кертү юлы белән гамәлгә ашырыла.

4. Бюджет чыгымнары классификациясе нигезендә план чорында бүлөп бирелмәгән бюджет ассигнованиеләре шартлы рәвештә раслана (расланган) чыгымнар дип аңлашыла.

5. Район бюджеты турындагы карар белән чираттагы финанс елыннан башлап, район бюджеты чыгымнарының гомуми күләмнән һәм (яисә) тиешле бюджет ассигнованиеләреннән артык, район бюджеты турындагы карарда билгеләнгән максатларда кертелүгә (бюджетта чагылуга) тәкъдим ителгән салым булмаган керемнәрнең аерым төрләре бюджет керемнәреннән файдалану күздә тотылырга мөмкин.

44 маддә. Район бюджеты проекты белән бер үк вакытта тапшырылучы документлар һәм материаллар

Чираттагы финанс елына һәм план чорына Район бюджеты турындагы карар проекты белән бер үк вакытта район Советына түбәндәгеләр тапшырыла:

- бюджет һәм салым сәясәтенең төп юнәлешләре;
- ағымдагы финанс елының узган чорына районның социаль-икътисадый үсешенең яқынча нәтижәләре һәм ағымдагы финанс елына районның социаль-икътисадый үсешенең көтелгән нәтижәләре;
- районның социаль-икътисадый үсеш фаразы;
- чираттагы финанс елына һәм план чорына районның берләштерелгән бюджетының төп характеристикасына (керемнәрнен гомуми күләме, чыгымнарның гомуми күләме, бюджет дефициты (профициты) фараз;
- район бюджеты проектына аңлатма язуы;
- бюджетара трансфертларны бүлөп бирү методикасы (методикалар проекты) һәм исәпләүләре;
- чираттагы финанс елыннан һәм план чорының һәр елыннан соң килүче елның I гыйнварына муниципаль тышкы бурычның югары чиге һәм (яисә) муниципаль эчке бурычның югары чиге;
- ағымдагы финанс елына бюджет үтәлешенә көтелгән бәя;
- район Советы, Контроль-хисап палатасы тарафыннан тәкъдим ителгән, күрсәтелгән бюджет сметаларына карата Финанс-бюджет һәм жир-милек палатасы белән килешенмәүчәнлек туган очракта тапшырыла торган күрсәтелгән органнарның бюджет-смета проектлары;
- башка документлар һәм материаллар.

45 Маддә. Бюджет турындагы карар проекты район Советына кертү

1. Район башкарма комитеты Житәкчесе чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет турындагы карар проекты 15 ноябрьдән соңармыйча район Советына тикшерүгә жиберә.

2. Чираттагы финанс елына һәм план чорына Минзәлә муниципаль районының бюджеты турындагы район Советы карары белән план чорына расланган тиешле бюджет күрсәткечләрен аныклау һәм план чорының икенче елына төзелгән бюджет күрсәткечләрен раслау күздә тотыла.

3. Минзәлә муниципаль районының расланучы бюджетының план чоры параметрларын аныклау түбәндәгеләрне күздә тоту:

- чираттагы финанс елына һәм план чорына Минзэлэ муниципаль районының бюджеты турындагы карар проекты тикшерү предметы булган аныкланган күрсәткечләрне раслау;

- Минзэлэ муниципаль районының бюджет чыгымнары ведомство структурасының расланган күрсәткечләрән арттыруны яисә кыскартуны раслау яисә аңа тиешле бюджет чыгымнары төрләрә һәм (яисә) өстәмә максатчан маддэләрә буенча бюджет ассигнованиеләрән кертү.

4. Әгәр чираттагы финанс елында һәм план чорында бюджет ассигнованиеләрән гомуми чик күләме район Советы карарлары белән билгеләнгән финанс тәмин ителешә өчен житәрлек түгел икән, чираттагы финанс елында һәм (яисә) план чорында финанслау чыганаclarы белән тәмин ителмәгән район Советы карарларының аерым нигезләмәләрән чираттагы финанс елында һәм (яисә) план чорында көченә керү срокларын үзгәртү (гамәлдә булуны туктатып тору) турында район Советы карарлары проектларын район Советы Башкарма комитетка кертә.

46 Маддә. Бюджет турында карар проекты район Советы тикшерүе

1. Чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет турында карар проекты Район Советына кертелгән көннән соң бер тәүлек дәвамында Район Советы рәисә аны экспертиза уздыру өчен Районның Контроль-хисап палатасына жиберә.

Районның Контроль-хисап палатасы 1 декабрьгә кадәр сroкта әлегә проектның кимчелекләрән күрсәтеп (алар ачыкланган очракта) бюджет турында карар проекты турында нәтижә әзерли.

Район Контроль-хисап палатасы чыгарган нәтижә Район бюджеты турындагы карар проектына Район Советы депутатлары төзәтмәләр әзерләгәндә исәпләнә.

2. Район Контроль-хисап палатасы чыгарган нәтижә белән чираттагы финанс елына бюджет турында чыгарылган карар проекты комиссия тикшерүенә, шулай ук район Советы депутатларына жиберелә.

3. Район Контроль-хисап палатасы чыгарган нәтижә белән Район бюджеты турында чыгарылган карар проекты комиссияләргә, шулай ук Район Советы депутатларына жиберелгән мизгелдән бер атна эчендә муниципаль берәмлек бюджеты турында карар проектының беренче укылышы уздырыла.

Муниципаль берәмлек бюджеты турында карар проектының төп параметрларын хуплау беренче укылыш предметы булып тора.

4. Район бюджеты турындагы карар проекты икенче укылышта тулаем кабул ителә.

5. Бюджет турында карар проекты буенча килешенмәгән мәсьәләләр килеп чыккан очракта, Район Советы рәисә карары белән, составына Район

Советы һәм Район Башкарма комитеты вәкилләре тигез күләмдә кергән килешенү комиссиясе төзелергә мөмкин.

Килешенү комиссиясе Район Советы рәисе тарафыннан расланган регламент нигезендә, район бюджеты турындагы карар проектын беренче һәм икенче укылыш чорында бәхәслә мәсьәләләренә тикшерә.

6. Чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет турында кабул ителгән карар бер тәүлек эчендә имзалау өчен район Башлыгына жиһәрелә.

Район бюджеты турындагы карар рәсми төстә басылырга тиеш.

47 Маддә. Бюджет турында карарларны раслау сроклары һәм чираттагы финанс елына бюджет турындагы карарлар проектын кабул итмәү нәтижәләре

1. Район бюджеты турындагы карар тикшерелгән, район Советы тарафыннан расланган, район Советы рәисе тарафыннан имзаланган һәм чираттагы финанс елы башланганчы халыкка жиһкерелергә тиеш.

Районның жиһрле үзидарә органнары бюджет турында карарларны үзвакытында тикшерү, раслау, имзалау һәм халыкка жиһкерүне тәмин итү буенча үз компетенциясе чикләрендә мөмкин булган барлык чараларны күрергә бурычлы.

2. Әгәр чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет турында карар финанс елы башыннан үз көченә кермәгән икән, ул чагында Россия Федерациясенәң Бюджет кодексы нигезендә билгеләнгән кысаларда бюджет белән вакытлыча идарә итү режимы кертелә.

IV Бүлек. РАЙОН БЮДЖЕТЫ ҮТӘЛЭШЕ

48 Маддә. Бюджетны үтәү нигезләре

1. Район бюджетын үтәү район Башкарма комитеты тарафыннан тәмин ителә.

2. Район бюджетының үтәләшен оештыру районның Финанс-бюджет һәм жиһр-милек палатасына йөкләнә.

3. Район бюджетының үтәләше берләштерелгән бюджет имзасы һәм касса планы нигезендә оештырыла.

Район бюджеты касса бердәмлеге һәм чыгымнарның ведомство карамагында булуы нигезендә башкарыла.

Район бюджеты үтәләшенәң касса аша хезмәт күрсәтүе казанчылык органнары тарафыннан гамәлгә ашырыла.

49 Маддә. Бюджетның берләштерелгән бюджет имзасы

1. Берләштерелгән бюджет имзасын төзү һәм алып бару, аңа үзгәрешләр кертү тәртибе Россия Федерациясенәң Бюджет Кодексы нигезендә Финанс-бюджет һәм жиһр-милек палатасы тарафыннан билгеләнә һәм мәгълүматлар район бюджеты чараларын алучыларга һәм идарә итүчеләргә, баш идарә итүчеләргә жиһкерелә.

2. Район бюджетының берләштерелгән бюджет имзасын раслау һәм аңа үзгәрешләр кертү районның Финанс-бюджет һәм жир-милек палатасы житәкчесе тарафыннан гамәлгә ашырыла.

3. Район бюджетының берләштерелгән бюджет имзасының расланган күрсәткечләре Район бюджеты турындагы карарга тәңгәл килергә тиеш.

4. Район бюджетының расланган берләштерелгән бюджет имзасы мәгълүмат өчен район Советына һәм районның Контроль-хисап палатасына жиберелә.

50 Маддә. Касса планы

Агымдагы финанс елында Район бюджетынан касса түләүләре һәм Район бюджетына касса кертемнәре фаразы Районның касса планы дип аңлашыла.

Районның Финанс-бюджет һәм жир-милек палатасы Касса планын төзү һәм алып бару тәртибен, шулай ук касса планын төзү һәм алып бару өчен кирәкле мәгълүматларны бюджет дефицитын финанслау чыганаclarының баш администраторлары, бюджет керемнәренә баш идарә итүчеләре тарафыннан тапшыру срокларын һәм составын билгели.

Касса планын төзү һәм алып бару Районның Финанс-бюджет һәм жир-милек палатасы тарафыннан гамәлгә ашырыла.

51 Маддә. Керемнәр буенча район бюджеты үтәлеше

Керемнәр буенча район бюджеты үтәлеше түбәндәгеләрне күздә тотта:

- Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә район бюджетына салымнар, җыемнар һәм башка кертемнәр бүлеп бирүдән район бюджетының бердәм счётына керемнәр кертү;

- артык бүлеп бирелгән суммаларны, кире кайтаруларны, артык түләнгән яисә артык түләтелгән суммаларны, шулай ук артык түләтелгән суммаларга исәпләнгән процентларны һәм андый кире кайтаруларны үзвакытында гамәлгә ашырмаган өчен процентлар суммаларын күчерү;

- Россия Федерациясенә салымнар һәм җыемнар турындагы законнары нигезендә артык түләнгән һәм артык түләтелгән суммаларны исәпкә кертү;

- район бюджетына түләүләренә район бюджетына керемнәренә администраторның аныклавы;

- артык түләнгән һәм артык түләтелгән салымнар, җыемнар һәм башка түләүләр суммаларын кире кайтару өчен (исәпкә алу, аныклау) кирәкле чараларны, суммаларны, шулай ук Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә жирле бюджетның бердәм счётынан артык түләтелгән суммаларга процентларны һәм андый кире кайтаруларны үзвакытында тапшырмаган өчен процентлар суммаларын күчерү.

52 Маддә. Чыгымнар буенча район бюджеты үтәлеше

1. Чыгымнар буенча район бюджеты үтәлеше бюджет законнары таләпләрен үтәп, Финанс-бюджет һәм жир-милек палатасы билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

2. Чыгымнар буенча бюджет үтөлеше түбэндәгеләрне күздә тотат:

- бюджет йөкләмәләрен кабул итү;
- акчалата йөкләмәләрне раслау;
- акчалата йөкләмәләрне түләүне санкцияләү;
- акчалата йөкләмәләрне үтәүне раслау.

Бюджет чараларын алучы агымдагы финанс елында ана житкерелгән бюджет йөкләмәләре чикләрендә бюджет йөкләмәләрен кабул итә.

Бюджет чараларын алучы законнар, башка хокукый актлар, килешенү нигезендә физик һәм юридик затлар, шәхси эшмәкәрләр белән муниципаль контрактлар, башка килешүләр төзү юлы белән бюджет йөкләмәләрен кабул итә.

3. Бюджет чараларын алучы аларны түләүне санкцияләү өчен кирәкле түләү һәм башка документлар нигезендә акчалата йөкләмәләрне бюджет чаралары хисабыннан түләү бурычын раслый.

4. Акчалата йөкләмәләрне түләүне санкцияләү бюджет законнары нигезендә районның Финанс-бюджет һәм жир-милек палатасы тарафыннан билгеләнгән акчалата йөкләмәләрне түләүне санкцияләү тәртибендә каралган документларның булуын тикшергәннән соң рөхсәт ителгән язу (акцепт) башкару формасында гамәлгә ашырыла. Акчалата йөкләмәләрне түләү (ачык норматив йөкләмәләр буенча акчалата йөкләмәләрдән тыш) бюджет йөкләмәләре лимитларының бюджет чараларын алучыларга житкерелгән чикләрдә гамәлгә ашырыла.

Ачык норматив йөкләмәләр буенча акчалата йөкләмәләрне түләү бюджет йөкләмәләре лимитларының район бюджеты чараларын алучыларга житкерелгән чикләрдә гамәлгә ашырылырга мөмкин.

5. Акчалата йөкләмәләрнең үтөлешен раслау Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларының физик һәм юридик затлар файдасына бюджетның бердәм сөтыннан акчалата чараларны язып чыгаруны раслаучы түләү документлары, шулай ук бюджет чараларын алучыларның акчалата йөкләмәләрен үтәү буенча акчалата булмаган операцияләрне уздыруны раслаучы башка документларны тикшерү нигезендә гамәлгә ашырыла.

53 Маддә. Бюджет имзасы

1. Баш идарә итүчеләрнең (идарә итүчеләрнең) бюджет имзаларын, алардагы үзгәрешләрне дә кертеп, төзү һәм алып бару тәртибе районның Финанс-бюджет һәм жир-милек палатасы тарафыннан билгеләнә.

2. Район бюджеты чаралары белән баш идарә итүчеләрнең бюджет имзалары бюджет йөкләмәләре лимитлары белән Финанс-бюджет һәм жир-милек палатасы тарафыннан расланган һәм берләштерелгән бюджет имзасы белән расланган, бюджет ассигнованиеләре нигезендә төзеләләр.

Район бюджеты чаралары белән баш идарә итүчеләрнең бюджет имзалары бюджет ассигнованиеләре һәм аларга житкерелгән бюджет йөкләмәләре лимитлары нигезендә төзелә.

Бюджет имзаларын раслау һәм ана үзгәрешләр кертүне раслау Район бюджеты чаралары белән баш идарә итүче (идарә итүче) тарафыннан гамәлгә ашырыла.

3. Чыгымнар буенча бюджет имзасы күрсәткечләре чираттагы финанс елы башланганчы бюджет чараларын алуучылар һәм (яисә) бюджет чаралары белән ведомство карамагындагы идарә итүчеләргә житкереләләр, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 190 һәм 191 маддәләрендә каралган очрактан тыш.

4. Бюджет имзаларын раслау һәм ана үзгәрешләр кертү тәртибе чыгымнар төрләре элементларының кодлары буенча күрсәткечләрнең бюджет имзасы, шулай ук дәүләт идарәсе секторының операцияләр классификациясе кодлары буенча расланган детальләштерүне гамәлгә ашырырга район бюджеты чаралары белән баш идарә итүченең (идарә итүче) хокукларын яисә бурычларын билгеләргә мөмкин.

5. Берләштерелгән бюджет имзасына тиешле үзгәрешләр кертмичә, Район бюджеты чаралары белән баш идарә итүченең чыгымнар буенча бюджет имзасы белән расланган күрсәткечләрне үзгәртү рөхсәт ителми.

Район бюджеты чаралары белән баш идарә итүчеләрнең бюджет имзасына тиешле үзгәрешләр кертмичә, район бюджеты чаралары белән баш идарә итүченең бюджет имзасындагы күрсәткечләр нигезендә район бюджеты чаралары белән идарә итүченең чыгымнары буенча бюджет имзасы белән расланган күрсәткечләрне үзгәртү рөхсәт ителми.

53 Маддә. Бюджет дефицитын финанслау чыганакалары буенча бюджетны үтәү

Бюджет дефицитын финанслау чыганакалары буенча бюджетны үтәү бюджет законнары нигезләмәләре нигезендә Финанс-бюджет һәм жир-милек палатасы тарафыннан билгеләнгән тәртиптә, район бюджетының бердәм счетында калган чаралар белән идарә итү буенча операцияләрдән тыш бердәм бюджет имзасы нигезендә бюджет дефицитын финанслау чыганакалары администраторлары, баш администраторлары тарафыннан гамәлгә ашырыла.

Бюджет дефицитын финанслау чыганакалары буенча бюджет ассигнованиеләре хисабыннан үтәләргә тиешле акчалата йөкләмәләрне түләүне санкцияләү Финанс-бюджет һәм жир-милек палатасы билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

54 Маддә. Район бюджеты турындагы карар белән артыграк расланган район бюджетын үтәгәндә чынлыкта алынган керемнәрдән файдалану

Район бюджеты турындагы карар белән артыграк расланган район бюджетын үтәгәндә чынлыкта алынган керемнәр агымдагы финанс елына һәм план чорына муниципаль бурычны түләтүгә, муниципаль бурычка алып торуларны алыштыруга, шулай ук Россия Федерациясе Бюджет кодексының

217 маддә 3 пункттында каралган күләмдә бюджет ассигнованиеләрен үтәүгә каралган муниципаль районның ачык норматив йөкләмәләрен үтәүгә житмәгән бюджет ассигнованиеләрен район бюджеты турындагы карарга үзгәрешләр кертмичә Финанс-бюджет һәм жир-милек палатасына жибәрелергә мөмкин.

Субсидияләр, субвенцияләр, башка бюджетара трансфертлар һәм максатчан характердагы физик һәм юридик затлардан түләүсез кертемнәр, шул исәптән, гамәлдәге Нигезләмәнең 3 маддә 4 пункттында билгеләнгән тәртиптә район бюджетына кергән, район бюджеты турындагы карар белән расланган артык керемнәр агымдагы финанс елына һәм план чорына район бюджеты турында карарга үзгәрешләр кертмичә бердәм бюджет имзасына үзгәрешләр кертп, максатчан билгеләнеше булган субсидияләр, субвенцияләр, башка бюджет трансфертларын бирү максатларына тәңгәл рәвештә район бюджеты чыгымнарын арттыруга жибәрелә.

55 маддә. Агымдагы финанс елын тәмамлау

1. Район бюджетының үтәлеше буенча операцияләр 31 декабрьдә тәмамлана, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 242 маддә 2 пункттында күрсәтелгән операцияләрдән тыш.

Агымдагы финанс елында район бюджетының үтәлеше турында операцияләргә тәмамлау гамәлдәге маддә һәм россия Федерациясе Бюджет кодексының таләпләре нигезендә Финанс-бюджет һәм жир-милек палатасында билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

2. Агымдагы финанс елының финанслауның чик күләмнәре һәм бюджет йөкләмәләре лимитлары, бюджет ассигнованиеләре 31 декабрьдә гамәлдә булудан туктый.

Агымдагы финанс елының соңгы эш көненә кадәр Район бюджеты үтәлешенә касса хезмәтен күрсәтүче орган Район бюджетының бердәм счётында калган чаралар чикләрендә бюджет йөкләмәләрен билгеләнгән тәртиптә санкцияләнгән түләргә бурычлы.

3. Район бюджетының бердәм счётында калган алуучылар тарафыннан фэйдаланылмаган бюджет чаралары агымдагы финанс елының соңгы ике эш көненнән соңармыйча, район бюджетының бердәм счётына бюджет чараларын алуучыларга күчерелергә тиеш.

4. Максатчан билгеләнеше булган, субсидияләр, субвенцияләр һәм башка бюджетара трансфертлар формасында агымдагы финанс елында фэйдаланылмаган бюджетара трансфертлар, бирелгән бюджет керемнәренә кире кайтарылырга тиеш.

Күрсәтелгән бюджетара трансфертларның калганыннан артмаган күләмдә чаралар агымдагы финанс елында фэйдаланылмаган максатчан билгеләнештә булган, субсидияләр һәм башка бюджетара трансфертлар формасында алынган башка бюджетара трансфертларга ихтыяжы булу турында район бюджетының бюджет чаралары баш администраторы карары нигезендә күрсәтелгән бюджетара трансфертлар бирү максатларына тәңгәл

күчүчө бюджет чыгымнарын финанслата тээмин итү өчен алдан беркетелгән бюджет керемнәренә чираттагы финанс елында кире кайтарылырга мөмкин.

Әгәр максатчан билгеләнеше булган субсидияләр, субвенцияләр һәм башка бюджетара трансфертлар формасында алынган бюджетара трансфертларның файдаланылмаган калдыгы район бюджеты керемнә күчөрелмәгән икән, әлегә чаралар Россия Федерациясенәң Финанс министрлығы билгеләгән гомуми таләпләрне үтәп, Финанс-бюджет һәм жир-милек палатасы билгеләгән тәртиптә район бюджеты керемнә түләнергә тиеш.

5. Финанс-бюджет һәм жир-милек палатасы чираттагы финанс елының гыйнварында Россия Федерациясенәң эш көне булмаган бәйрәм көннәрендә аларның эшчәнлеген гәмәлгә ашыру өчен кирәкле акчалар белән агымдагы финанс елы тәмамланганда район бюджетыннан акчаларны алучыларны тээмин итү тәртибен билгели.

V Бүлек. БЮДЖЕТ ОТЧЕТЫН ТИКШЕРҮ ҺӘМ РАСЛАУ, ТЫШКЫ ТИКШЕРҮ, ТӨЗҮ НИГЕЗЛӘРЕ

56 Маддә. Бюджет учеты һәм Район бюджетының үтәләше турында отчет

1. Бюджет учеты һәм бюджет отчетының бердәм методологиясе һәм стандартлары Россия Федерациясе Бюджет кодексының нигезләмәләре нигезендә Россия Федерациясенәң Финанс министрлығы тарафыннан билгеләнә.

2. Бюджет отчеты түбәндәгеләрне үз эченә ала:

- 1) бюджет үтәләше турында отчет;
- 2) бюджет үтәләше балансы;
- 3) эшчәнлекнең финанс нәтижәләре турында отчет;
- 4) акча чараларының хәрәкәте турында отчет;
- 5) аңлатма язуы.

2. Районның бюджет отчеты бюджет чараларының тиешле баш администраторларының бердәм бюджет отчеты нигезендә Финанс-бюджет һәм жир-милек палатасы тарафыннан төзелә.

3. Муниципаль районның бюджет отчеты еллык булып санала. Район бюджетының үтәләше турындагы отчет квартал саен була.

4. Муниципаль районның бюджет отчеты район Башкарма комитетына Финанс-бюджет һәм жир-милек палатасы тарафыннан тапшырыла.

Районның агымдагы финанс елының беренче кварталына, ярты елга һәм тугыз айга район бюджеты үтәләше турындагы отчеты район Башкарма комитеты тарафыннан раслана һәм Татарстан Республикасы Финанс министрлығына отчет бирү срогы чыкканнан соң ун көннән дә соңармыйча, район Советына һәм контроль-хисап палатасына жиберелә.

Район бюджеты үтәләше турында еллык отчет район Советы карары белән расланырга тиеш.

57 Маддә. Район бюджетының үтәләше турында еллык отчетны тышкы тикшерү

1. Район бюджетының үтәләше турында еллык отчетка йомгаклау эзерләү һәм бюджет чараларының баш администраторларының бюджет отчетына тышкы тикшерүне үз эченә алган Район бюджетының үтәләше турындагы еллык отчет аны район Советында караганга кадәр тышкы тикшерү узарга тиеш.

2. Район бюджетының үтәләше турында еллык отчеткатышкы тикшерү Россия Федерациясенәң Бюджет кодексы таләпләрен һәм федераль законнарда билгеләнгән үзенчәлекләренә исәпкә алып, район Советының муниципал хокукый актында билгеләнгән тәртиптә Контроль-хисап палатасы тарафыннан гамәлгә ашырыла.

3. Район Башкарма комитеты агымдагы елның 1 апреленнән соңга калмыйча нәтижәне эзерләү өчен район бюджеты үтәләше турында отчет тапшыра. Район бюджетының үтәләше турында еллык отчетка нәтижә чыгару бер айдан артмаган срокта уздырыла. Бюджет үтәләше турында отчетка нәтижә бюджет чараларының баш администраторларының еллык бюджет отчетын тышкы тикшерү мәгълүматлары нигезендә эзерләнә.

4. Район бюджеты үтәләше турында еллык отчетка нәтижә Контроль-хисап палатасы тарафыннан район Советына һәм район Башкарма комитетына тапшырыла.

59 Маддә. Район бюджетының үтәләше турында район Советына еллык отчетны тапшыру, тикшерү һәм раслау

1. Ел саен 1 майдан соңармыйча, район Башкарма комитеты житәкчесе район Советына бюджет районының үтәләше турында еллык отчет тапшыра.

2. Бюджетның үтәләше турында еллык отчет белән бер үк вакытта Район Советына район бюджетының үтәләше турында карар проекты, район бюджетының үтәләше турында башка бюджет отчеты һәм районның бергә тупланган бюджетының үтәләше турында бюджет отчеты, Россия Федерациясенәң бюджет законнарында каралган башка документлар тапшырыла.

3. Район Советы утырышында Башкарма комитет житәкчесенәң яисә аның ризалыгы буенча Финанс-бюджет һәм жир-милек палатасы житәкчесенәң доклады, шулай ук районның Контроль-исәп палатасы житәкчесе доклады тыңлана.

4. Район бюджетының үтәләше турында отчетны тикшерү һәм карау нәтижәләреннән соң, район Советы район бюджетының үтәләше турында отчетны раслау турында карар кабул итә яисә “Минзәлә муниципаль районы” муниципаль берәмлегенәң бюджет үтәләше турындагы карарны кичектерү турында карар кабул итә.

5. Район бюджетының үтәләше турында отчет район Советы тарафыннан кичектерелгән очракта, мәгълүматларның дәрәс булмагау яисә тулысынча чагылмау фактларын бетерү һәм бер айдан артмаган срокта кабаттан тапшыру өчен кире кайтарыла.

60 Маддә. Район бюджетының үтәлеше турында карар

Керемнәрнен, чыгымнарның һәм район бюджеты дефицитының (профицты) тулаем күләмен күрсәтеп, район бюджетының үтәлеше турындагы карар белән раслана.

Район бюджеты керемнәре, чыгымнары һәм дефицитының (профицты) гомуми күләмен күрсәтеп, отчет финанс елына район бюджетының үтәлеше турында отчет район бюджеты үтәлеше турындагы карар белән раслана.

Район бюджетының үтәлеше турындагы карарга аерым кушымталар белән отчет финанс елына түбәндәге күрсәткечләр раслана:

- район бюджеты керемнәре классификациясе кодлары буенча район бюджеты керемнәрен;

- район бюджеты керемнәренә караган дәүләт идарәсе секторы операцияләре классификацияләре, керемнәрнен төрләре, керемнәрнен төрчәләре кодлары буенча бюджет керемнәрен;

- район бюджеты чыгымнарының ведомство структурасы буенча бюджет чыгымнарын;

- бюджет чыгымнарының классификациясе бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча район бюджеты чыгымнарын;

- район бюджеты дефицитын финанслау чыганакларының классификация кодлары буенча район бюджеты дефицитын финанслау чыганакларын;

- бюджет дефицитын финанслау чыганакларына караган дәүләт идарәсе секторы операциясе классификациясе бюджетларының дефицитларын финанслау чыганаклары төрләре, маддәләре, подгруппалары, группалары кодлары буенча бюджетны финанслау чыганакларын.

Район бюджетының үтәлеше турындагы карар белән Россия Федерациясенен Бюджет кодексы, район бюджетының үтәлеше турында карар өчен район Советының муниципаль хокукый актлары белән билгеләнгән башка күрсәткечләр раслана.

VI Бүлек. МУНИЦИПАЛЬ ФИНАНС КОНТРОЛЕ

61 Маддә. Муниципаль финанс контролен гамәлгә ашыручы органнар

1. Бюджет хокукый мөнәсәбәтләр өлкәсендә тышкы муниципаль контроль район Контроль-исәп палатасының функциональ эшчәнлегә булып тора.

2. Бюджет хокукый мөнәсәбәтләр өлкәсендә эчке муниципаль контроль район Финанс-бюджет һәм жир-милек палатасының һәм бюджет чаралары белән төп идарә итүчеләрнен функциональ эшчәнлегә булып тора.

3. Муниципаль финанс контроле органнарының бюджет вәкаләтләре Россия Федерациясенен Бюджет кодексы һәм Россия Федерациясенен, Татарстан Республикасының башка норматив-хокукый актлары нигезендә билгеләнә.